

KÄYTTÖSUUNNITELMA 2025

Perhe- ja vammaispalvelut

Perhe- ja vammaispalvelut

Sisällysluettelo

Perhe- ja vammaispalveluiden toimialan määrärahat ja tuloarviot.....	2
Toimintaympäristön kuvaus	2
Toiminnan painopistealueet	5
<i>Perhepalveluiden toiminnan painopisteet</i>	5
<i>Perhekeskuspalvelut</i>	6
<i>Perheiden terveystalvelut</i>	7
<i>Perheiden sosiaalipalvelut</i>	9
<i>Psykososiaalinen opiskeluhoito</i>	13
<i>Perheoikeudelliset palvelut</i>	14
<i>Lastensuojelun palveluyksikkö</i>	15
<i>Lastensuojelun sosiaalityö- ja ohjaus</i>	17
<i>Lastensuojelun ympärivuorokautiset palvelut</i>	19
<i>Vammaispalveluiden toiminnan painopisteet</i>	20
<i>Vammaisten asumispalvelut</i>	22
<i>Vammaisten avopalvelut</i>	23
<i>Vammaispalvelukeskukset</i>	24
<i>Vammaisten päivä- ja työtoiminta</i>	25
Talouden tasapainon saavuttaminen	25
<i>Perhepalvelut</i>	25
<i>Vammaispalvelut</i>	27
Tavoitteet/toimenpiteet	29
Henkilöstö.....	31
Perhe- ja vammaispalvelut	31
Perhepalvelut.....	31
Vammaispalvelut	32
Yhteistoimintaneuvotteluissa tulleet muutokset henkilöstöön.....	32

Perhe- ja vammaispalvelut

Perhe- ja vammaispalveluiden toimialan määrärahat ja tuloarviot

Sisältää valtuustoon sitovana toimintatuotot ja -kulut sekä toimintakate toimialatasolla.

TA 2025 PERHE- JA VAMMAISPALVELUIDEN TOIMIALA				
	Perhe- ja vammais- palvelut yht.	Perhe- ja vammais- palveluiden hallinto	Perhepalvelut	Vammaispalvelut
Toimintatuotot	14 522 580	0	4 857 558	9 665 022
Myyntituotot	2 418 472		1 042 577	1 375 895
Maksutuotot	8 480 248		2 422 043	6 058 205
Tuet ja avustukset	1 428 995		1 392 938	36 057
Muut toimintatuotot	2 194 865		0	2 194 865
Valmistus omaan käyttöön				
Toimintakulut	-250 715 472	-682 408	-115 099 220	-134 933 844
Henkilöstökulut	-82 093 837	-656 798	-49 870 500	-31 566 539
Palvelujen ostot	-143 440 371	-23 560	-62 144 237	-81 272 574
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 575 694	-800	-702 718	-872 176
Avustukset	-22 910 465	0	-1 698 850	-21 211 615
Muut toimintakulut	-695 105	-1 250	-682 915	-10 940
TOIMINTAKATE	-236 192 892	-682 408	-110 241 662	-125 268 822

Laskelma ei sisällä sisäisiä eriä

Toimintaympäristön kuvaus

Perhe- ja vammaispalveluiden toimiala on järjestäjän palvelutoimiala, joka yhteensovittaa ja ohjaa hyvinvointialueella perhe- ja vammaispalveluita sekä vastaa perhe- ja vammaispalveluiden lautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Perhevammaispalveluiden toimialaan kuuluvat perhepalveluiden palvelualue ja vammaispalveluiden palvelualue.

Pohjois-Savossa syntyvyys ja lasten määrä ovat laskussa, mutta lasten, nuorten ja perheiden palvelutarve on kasvanut. Perhe- ja vammaispalveluiden palvelurakennemuutoksen tavoitteena on palvelurakenteen keventäminen, oman palvelutuotannon vahvistaminen ja ostopalvelujen vähentäminen, digi- ja etäpalvelujen mahdollisuuksien hyödyntäminen ja tavoitteena on tarjota vahvemmin varhaista tukea lapsille ja perheille ja yksilöllisempiin tarpeisiin perustuvia palveluja vammaisille henkilöille.

Perhepalveluissa tuetaan lapsia, nuoria ja perheitä arjessa suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. Tavoitteena on asiakkaiden tukeminen varhaisessa vaiheessa ennaltaehkäisevästi ja edistämällä osallisuutta ja omatoimista selviytymistä arjessa.

Palvelualue jakautuu kahteen palveluyksikköön: perhekeskuspalvelut ja lastensuojelupalvelut.

Perhekeskuspalvelut jakautuu kolmeen palvelulinjaan: Perheiden terveystyö (äitiys-, lasten- ja seksuaaliterveysneuvola, fysio-, toiminta- ja puheterapia, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto,

Perhe- ja vammaispalvelut

lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut) opiskeluhuollon psykososiaaliset palvelut (koulukuraattori- ja psykologipalvelut), perheiden sosiaalipalvelut (lapsiperhesosiaalityön asiakasohjaus ja arviointiyksikkö, lapsiperheiden sosiaalityö ja -ohjaus, perhetyö ja lapsiperheiden kotipalvelu, kasvatus- ja perheneuvonta, Perheryhmäkoti-toiminta ostopalveluna sekä Ankkuri-toiminta). Lisäksi perhekeskuksessa on perheoikeudellinen resurssiyksikkö, joka sisältää perheoikeudelliset palvelut (lastenvalvojan ja tapaamispaikkatoiminta). Yksikön palvelut ovat lakisääteisiä sosiaali- ja terveyspalveluita, joista useimpien henkilöstömitoitus on säädelty; opiskeluhuollon kuraattorilla 670 ja psykologilla 780 oppilasta, äitiysneuvolassa terveydenhoitajalla enintään 76 raskaana olevaa, lastenneuvolassa terveydenhoitajalla 320 lasta, kouluterveydenhuollossa terveydenhoitajalla 460 oppilasta ja opiskeluterveydenhuollossa terveydenhoitajalla 570 opiskelijaa. Sosiaalihuollon palveluissa on lakisääteiset käsittelyajat ja palveluiden järjestämisen määräajat ja terveydenhuollon palveluista osa kuuluu hoitotakuun piiriin ja neuvolapalveluiden sisältöjä ohjataan kansallisilla neuvolatyön suosituksilla. Perhekeskuspalveluihin liittyvä lääkäryö tuotetaan yleisten palveluiden sote-keskuksista.

Lastensuojelupalvelut jakautuu kahteen palvelulinjaan lastensuojelun sosiaalityö ja -ohjaus ja lastensuojelun ympärivuorokautiset palvelut (omat lastensuojelunlaitokset, perhehoidon tukiyksikkö). Lastensuojelun palvelut kohdentuvat erityisen haavoittuvassa asemassa oleviin asiakkaisiin ja lapsi- ja perhekohtaisilla lastensuojelun palveluilla toteutetaan YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaista lapsen oikeutta suojeluun. Hyvinvointialueella lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu on järjestettävä sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin hyvinvointialueella esiintyvä tarve edellyttää; lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua on lisäksi järjestettävä tarvittavassa laajuudessa niinä vuorokauden aikoina, joina sitä tarvitaan. Palveluyksikön toimintaa järjestetään hyvinvointialueella kolmella alueella, alueellisesti ja seudullisesti ja merkittävilta osin palveluiden luonteeseen kuuluu lasten ja perheiden arjen toimintaympäristöihin sekä moniammatillisiin verkostoihin jalkautuminen. Perhehoidon ja laitospalveluiden palvelutoiminta on ympärivuorokautista. Lastensuojelun henkilöstö on pääosin lainmukaisesti asiakas- tai henkilöstömitoituksiin sidottua; lastensuojelulain mukaisesti yhdellä sosiaalityöntekijällä saa olla asiakkaanaan enintään 30 lasta ja lastensuojelun laitospalveluissa toiminnan edellyttämä henkilöstömitoitus tulee turvata toiminnassa kaikkina aikoina. Hyvinvointialueen omassa lastensuojelun laitospalveluiden palvelutoiminnassa on 48 laitospalvelun asiakaspaikkaa.

Vammaispalvelut tuottavat vammaisille henkilöille erityispalveluja, joita järjestetään, vain, jos muussa laissa, yleislaissa kuten sosiaalihuoltolaki, tarkoitetut palvelut eivät ole riittäviä tai sopivia vammaisen henkilön tuen ja avun tarpeeseen nähden. Tavoitteena on edistää asiakkaan osallisuutta, itsemääräämisoikeutta ja yhdenvertaisuutta siten, että asiakas voi viettää mahdollisimman itsenäistä ja turvallista elämää kulloisenkin elämäntilanteensa mukaan. Palvelu on asiakaslähtöistä ja yksilölliset tarpeet huomioivaa. Asiakkaiden tarpeiden mukaiset ja oikea-aikaiset palvelut edellyttävät tiivistä ja saumatonta yhteistyön toteuttamista ja uusien toimintamallien luomista muiden hyvinvointialueen toimialueiden ja palvelujen kanssa.

Perhe- ja vammaispalvelut

Yhteistyötä tarvitaan myös kuntien, järjestöjen, palveluntuottajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

Palvelualue jakautuu vammaisten asumispalveluihin ja avopalveluihin. Vammaisten asumispalveluiden palvelutoiminta koostuu kolmesta alueesta; eteläinen, keskinen ja pohjoinen. Palvelua tuotetaan asiakkaiden yksityiskoteihin tuetun asumisen palveluna sekä erilaisissa asumisyksiköissä. Asumispalvelua tuotetaan sekä omana toimintana että ostopalveluna.

Vammaisten avopalveluissa on vammaispalvelukeskusten ja vammaisten päivä- ja työtoiminnan yksiköt. Alueellisten vammaispalvelukeskusten (pohjoinen, keskinen ja eteläinen) lisäksi vammaispalvelukeskusten yksikössä toimii keskitettynä palveluna vammaispalvelujen osaamiskeskus ja omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun HOP-keskus. Vammaisten päivä- ja työtoiminnan yksikkö tuottaa työ- ja päivätoiminnan palveluja sekä lasten aamu- ja iltapäivätoimintaa ja loma-ajan hoitoa yhteistyössä kuntien sivistystoimien kanssa. Työ- ja päivätoimintaa tuotetaan omana toimintana, ostopalveluna ja palvelusetelillä.

Vammaispalvelulain mukaisia ns. subjektiivisin oikeuden piiriin kuuluvia palveluja vaikeavammaisille henkilöille ovat kuljetuspalvelut, palveluasuminen (uudessa laissa asumisen tuki), asunnon muutostyöt, asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet, päivätoiminta ja henkilökohtainen apu. Uudessa vammaispalvelulaissa palveluihin kuuluvat lisäksi valmennus, erityinen osallisuuden tuki, tuettu päätöksenteko, vaativa moniammatillinen tuki ja lyhytaikainen huolenpito. Näiden palveluiden osalta hyvinvointialueella on erityinen, sitova järjestämisvelvollisuus.

Perhe- ja vammaispalveluiden toimiala järjestää palvelut omana tuotantona sekä yhteistyössä toisten hyvinvointialueiden, yritysten ja järjestöjen kanssa. Perhe- ja vammaispalveluiden toimialan toiminta, strategia ja tavoitteet suunnittelukaudella pohjautuvat hyvinvointialueen strategiaan ja palvelustrategiaan. Palveluverkon ja palvelujärjestelmän uudistamisen R3:n toimeenpano jatkuu vuoteen 2028. Toimintaa kehitetään asiakaslähtöisesti ja pitkäjänteisesti hyvinvointialueen asukkaiden terveyden, omatoimisuuden, toimintakyvyn, sosiaalisen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen osalta.

Asiakkaiden palvelujen laatu, turvallisuus ja kustannusvaikuttavuus ovat kehittämisen keskiössä.

Perhe- ja vammaispalveluiden toimialan merkittävin haaste on väestörakenteesta, sairastavuudesta ja yhteiskunnallisesta tilanteesta aiheutuva palvelujen tarpeen monialaisuus ja niiden painottuminen korjaaviin ja raskaisiin palveluihin. Lisäksi toimialaa haastavat rekrytointivaikeudet, laajamittaiset ostopalvelut sekä hyvinvointialueen rajoittunut taloudellinen kyky korjata palvelutuotannon painopistettä ennaltaehkäiseviin palveluihin.

Perhe- ja vammaispalveluihin siirtyi erilaisia palvelujen järjestämismalleja ja toimintatapoja, joiden yhdenmukaistaminen on käynnistetty ja jatkuu edelleen. Palvelutuotantoa on kehitettävä avoimesti ja innovatiivisesti hyödyntäen parhaita toimintamalleja ja etsien uusia palveluntuottamistapoja. Lisäksi toimialan sisäisen ja toimialojen välisen integraation edistäminen palvelupolkujen sujuvoittamiseksi on välttämätöntä. Toimialan menestys edellyttää panostusta

Perhe- ja vammaispalvelut

monialaiseen, vaikuttavuusperusteiseen ja verkostoituneeseen kehittämistyöhön yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Lain aiheuttamat muutokset

Lasten ja nuorten terapiatakuu tulee voimaan 1.5.2025. Terapiatakuun toimeenpanoon hyvinvointialueilla suunnataan yleiskatteellista rahoitusta. Toimeenpanon arvioidaan vaativan henkilöstölisäystä lasten ja nuorten psykososiaalisen tuen palveluissa, terapiatakuussa asetettuun palvelun määräaikaan vastaamiseksi.

Lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelujen hoitoon pääsyn tulee toteutua 14 vuorokauden kuluessa hoidon tarpeen arviosta. Hoidon tarpeen arvio tulee tehdä samana päivänä, kun asiakas on ollut hoitavaan tahoon yhteydessä.

Kotoutumislain kokonaisuudistuksen myötä alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten asumisesta vastaavista perheryhmäkodeista tulee sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaista toimintaa 1.1.2025 alkaen.

1.1.2025 voimaan tulleessa kotoutumislaisissa säädetään, että alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleella lapsella tai nuorella on oikeus kotoutumislain mukaiseen aikuistumisen tukeen, kunnes hän täyttää 23 vuotta. Ikäraja vastaa lastensuojelun jälkihuollon ikärajaa. Aikuistumisen tuen ikärajan muutos tuli voimaan jo 1.7.2024.

Lakimuutos tilapäisenä sosiaalityöntekijänä toimimisen oikeuden laajentamisesta tuli voimaan 1.1.2025.

Vammaispalvelulainsäädännön uudistus tuli voimaan 1.1.2025. Uusi vammaispalvelulaki sisältää säädökset vammaisille henkilöille järjestettävistä henkilön tavanomaisessa elämässä tarvitsemista palveluista, mikäli hän ei saa yksilöllisen tarpeen mukaisia sopivia palveluja sosiaalihuoltolain, vanhuspalvelulain, terveydenhuoltolain tai jonkun muun yleislain nojalla. Laissa korostuu sosiaali- ja perhekeskusten tarjoamien yleisten sosiaali- ja terveystuotteiden ensisijaisuus vammaisten ja kehitysvammaisten henkilöiden palveluissa.

Toiminnan painopistealueet

Perhepalveluiden toiminnan painopisteet

Perhepalveluissa painopisteen siirtämisen yhä enemmän erityispalveluista perus- ja ennaltaehkäiseviin palveluihin on keskiössä kaikessa toiminnan kehittämisessä ja uudistamisessa. Yhteensovitulla monialaisella työskentelytavalla pyritään ehkäisemään asiakkaiden palvelutarpeiden kasvua ja vaikeutumista. Palvelutuotannossa vahvistetaan omaa tuotantoa ja sitä seurataan (mm. käyttöaste, asiakasvastaanottojen määrä). Palveluiden kehittämisessä ja uudistamisessa hyödynnetään hankkeiden tukea.

Palvelutuotannossa edistetään digitalisaatiota; etävastaanoton käyttöönotto soveltuvissa palveluissa, esitteiden ja lomakkeiden sähköistämistä sekä sähköisen perhekeskuksen

Perhe- ja vammaispalvelut

Omaperhe ja Omahelpperi tunnettavuuden lisäämistä alueen asukkaiden omatoimisen tiedonhaun kanavana.

Perhekeskuspalvelut

Palveluyksikkö vastaa perhekeskustoiminnan koordinoinnista hyvinvointialueella. Perhekeskuspalveluissa tuotetaan lasten, nuorten ja perheiden ennaltaehkäiseviä peruspalveluja, hyvinvoinnin, kasvun ja kehityksen edistämiseksi ja varhaisen tuen, hoidon ja kuntoutuksen palveluja. Palvelut ovat saatavissa pääsääntöisesti lähellä asiakasta sekä jalkautuvina ja digipalveluina sekä etävastaanottoina.

Perhekeskuspalveluissa edistetään palvelujärjestelmän uudistusohjelmassa R3:een kirjattuja tavoitteita. Perhekeskuksessa jatketaan monialaista- ja monitoimijaista perhekeskusverkostotyöryhmien toimintaa huomioiden kuntayhteistyö ja järjestöt sekä seurakuntatoimijat. Perhekeskustoiminnassa jatketaan ja vahvistetaan Pohjois-Savossa kehitettyä Yhdessä-aika –palvelun käyttöönottoa, joka tukee yhdessä työskentelyä ja asiakasosallisuutta. Yhdessä-aika mahdollistaa rakenteen ja monialaisen toiminnan perhekeskustoiminnan ennaltaehkäisevään ja varhaiseen tukeen. Perhekeskustoiminnassa vahvistetaan ja turvataan myös muita yhdessä sovittujen menetelmien käyttöönottoa, kuten Lapset puheeksi-, Vahvuutta vanhemmuuteen-, Varhaisen vuorovaikutuksen-, Strategia- ja Neuvokas Perhe-menetelmiä. Menetelmien käyttöä seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

Terapiatakuun voimaantumiseen 1.5.2025 alkaen valmistaudutaan yhteistyössä erikoissairaanhoidon kanssa. Tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten pääsyä lyhytpsykoterapiaan ja psykologiseen vuorovaikutukseen perustuvaan määrämuotoiseen ja aikarajoitteiseen psykososiaaliseen hoitoon. Terapiatakuu koskee alle 23-vuotiaita ja hoidot on aloitettava 28 vuorokauden kuluessa siitä, kun tarve tällaiselle hoidolle on todettu, jolleivät lääketieteelliset, hoidolliset tai muut vastaavat seikat muuta edellytä. Henkilöstön osaamisen vahvistaminen lyhytterapeuttisten menetelmien käyttöönotossa jatkuu (IPC, CoolKids).

Perhekeskuspalveluita tuotetaan pääsääntöisesti omana tuotantona. Ostopalveluita käytetään lähinnä perheiden kotiin annettavissa palveluissa, perhesosiaalityössä, lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalveluissa, avokuntoutuksessa sekä psykososiaalisessa opiskeluhollossa. Palveluiden järjestäminen lainmukaisesti mm. käsittelyajat ja hoitoon pääsy vaativat riittävän henkilöstön. Haasteena on kuitenkin osassa palveluista henkilöstön saatavuus. Oman tuotannon resurssin vahvistamista suhteessa ostopalveluihin seurataan ja arvioidaan. Perhekeskuspalvelujen Yleinen neuvonta ja ohjaus-toimintamallin, jossa yhden puhelinumeron kautta asukas saa yhteyden asiakasohjaukseen, tietoa hyvinvointialueen palveluista ja muista perheille suunnatuista palveluista, vakiinnuttamissuunnitelma palvelutuotannon toiminnaksi valmistellaan yhteistyössä RRP-hankkeen kanssa. Sähköisen perhekeskuksen tunnettavuuden ja käytön lisäämistä vahvistetaan. Perheellisten ja perhettä perustamassa olevien asiointikanavana toimii Omaperhe ja nuorten asiointikonaisuus on Omahelpperi. Ammattilaisille on avautumassa myös oma osionsa. Sähköinen perhekeskus tukee palvelutuotantoa ja vahvistaa asiakasohjausta ja neuvontaa.

Perhe- ja vammaispalvelut

Perheiden terveystalvelut

Perheiden terveystalveluissa edistetään palvelujärjestelmän uudistusohjelmassa R3:een kirjattuja tavoitteita vuoden 2025 aikana. Neuvolapalvelujen suunnitelma päivitetään kevään 2025 aikana. Palvelujen kehittämisessä hyödynnetään kansallista NEUKO-tietokantaa.

Neuvolapalvelut tarjotaan tällä hetkellä Neulamäessä. Vuoden aikana selvitetään yhteistyössä Kuopion kaupungin kanssa mahdollisuutta tarjota neuvolapalvelut jatkossa Etelä-Kuopion alueella. Yksi vaihtoehto tilaratkaisuksi voi olla Kuopion kaupungin Etelä-Kuopioon suunnitteilla oleva päiväkot.

Neuvolan puhelinpalvelua kehitetään kevään 2025 aikana asiakaslähtöisesti saatujen asiakaspalautteiden pohjalta sekä hyödynnetään syksyllä 2024 pilotoinnin kokemuksen pohjalta.

Tavoitteena on

- parantaa asiakasohjauksen ja neuvonnan saatavuutta takaisinsoittopalvelulla
- mahdollistaa asiakkaalle lisää vaihtoehtoja yhteydenoton saamiseksi neuvolaan.
- kohdennetaan terveydenhoitajaresurssia lisätuen osalta perheille.
- hyödyntää matkapuhelimien vastaajaviestitoimintoa ilman lisäkustannuksien syntymistä
- kontaktoida asiakas kahden arkipäivän sisällä vastaajaviestin laittamisesta
- mahdollistaa terveydenhoitajien resurssin kohdentamista vastaanotto- ja / tai konsultointiaikojen antamiseen n. 1,5 tuntia viikossa/terveydenhoitaja.

Neuvolan sähköisen asioinnin käyttöönottoa tehostetaan, mikä lisää vastaanottoaikoja, kun asiakas voi itse varata ja / tai perua vastaanottoaikansa. Tavoitteena on lisätä salattua etävastaanottoa mm. vanhemmuuden tuen asioissa sekä äitiysneuvolan raskausdiabetes-ohjauksessa.

Äitiys- ja lastenneuvolan yhdistelmätyötä vahvistetaan kevään 2025 aikana, jolla voidaan varmistaa resurssien tehokas käyttö alueellisesti, esim. asiakasaikojen peruutuksia voidaan vähentää ja sitä myötä parantaa asiakaspalvelun laatua, kun yhdistelmätyön osajia on nykyistä enemmän alueella. Tavoitteena on, että terveydenhoitajien sekä akuuteille että suunnitelluille poissaoloille saadaan palvelut turvattua nykyistä paremmin.

Neuvolassa seurataan kuukausittain sekä osavuosikatsauksien yhteydessä

- toimipistekohtaisia asiakas- ja käyntimääriä
- seurataan lisätuen tarpeessa olevien määrää (THLISA aikatyyppejä)
- Lapset puheeksi-menetelmän tarjontaa sekä toteuttamista 2-vuotisneuvolakäynneillä
- seurataan ryhmäneuvoloiden toteutumista 6 kk ikäisten lasten neuvolakäyntien osalta niissä neuvoloissa, joissa ryhmätoiminta mahdollistuu lasten määrän ja asiakkaiden osallistumisen mukaan

Kouluterveydenhuollossa jatketaan terveystarkastusrunkojen yhtenäistämistä kansallisen NEUKO-tietokannan mukaiseksi. Lisäksi pilotoidaan ryhmätunnit tarkastusrungon sisältöjen mukaisesti esim. 2. ja 4. luokkalaisille uni- ja ravitsemusasiat sekä 4. luokkalaisille murrosikä ja päihdeasioissa. Lisäksi varmistetaan koululaisten silmälääkäripalvelujen toteutuminen alueella samalla selvittäen palvelusetelimahdollisuutta kevään 2025 aikana.

Perhe- ja vammaispalvelut

Kouluterveydenhuollossa yhdenmukaistetaan puhelinpalvelukäytäntöjä sekä terveydenhoitajan avovastaanottokäytänteitä kouluilla.

Kouluterveydenhuollossa etävastaanottoa

- hyödynnetään vanhempien osalta terveystarkastuksien yhteydessä kaikissa ikäluokissa tarvittaessa. Aika voidaan antaa vanhemmalle, jolla on mahdollisuus vahvan tunnistautumisen kautta osallistua etäyhteydellä lapsensa terveystarkastuksen vastaanottokäynnille.
- kokeillaan niiden oppilaiden osalta, joilla on mahdollisuus vahvaan tunnistautumiseen esim. raskauden ehkäisy- ja kontrollikäynnit, mielenterveyden tukikäynnit sekä ajanvarausasiat, silloin kun terveydenhoitaja ei ole koulussa paikalla.

Kouluterveydenhuollossa seurataan yläkoulujen terveydenhoitajien näyttöön perustuvien menetelmien toteuttamista IPC-osalta (osavuosikatsauksien yhteydessä) ja koulutetaan uusia työntekijöitä menetelmän osaamiseen.

Lisäksi jatketaan lääkäripalvelujen kehittämistä yhdessä sote-keskuksen kanssa. Tavoitteena on turvata lääkäripalvelujen riittävyys ja suunnata lääkäripalvelujen riittävyys niitä eniten tarvitseville oppilaille.

Opiskeluterveydenhuollossa

- vahvistetaan yhteisöllistä työtä psykososiaalisen opiskeluhoollon kuraattoreiden ja psykologien sekä oppilaitoksen henkilöstön kanssa (lukukausi 2025)
- yhdenmukaistetaan 1. vuosikurssin opiskelijoiden terveystarkastuskäytänteen (kevät 2025)
- yhdenmukaistetaan opiskelijoiden sairaanhoitopalvelut painopisteenä mielenterveys- ja päihdetyö (kevät ja syksy 2025)
- selvitetään ja yhdenmukaistetaan kutsunnanalaiten ennakkoterveystarkastuksien alueellista toteutusta sekä puolustusvoimien laskutusta (kevät 2025).
- seurataan näyttöön perustuvien menetelmien toteuttamista IPC-osalta (osavuosikatsauksien yhteydessä) ja koulutetaan uusia työntekijöitä menetelmän osaamiseen.

Lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalveluissa hoidon tarpeen arviointi ja hoitoon pääsy turvataan lain edellyttämässä ajassa. Hoidon saatavuudessa ja hoitoon pääsyssä

- saatetaan kuntoon hoitoon pääsy 14 vrk kuluessa (vuoden 2025 aikana)
- parannetaan asiakasvirtauksia siten, että asiakasaikoja annetaan 4–5 / työpäivä/työntekijä.
- yhtenäistetään toimintakäytäntöjä työryhmien välillä
- jatketaan tiivistä yhteistyötä sote-keskuksen kanssa lääkäripalvelujen osalta.
- jatketaan tiivistä yhteistyötä erikoissairaanhoidon kanssa

Perhe- ja vammaispalvelut

- hyödynnetään asiakkaan luvalla etävastaanottoa asiakkaan tilanneselvitysten osalta, joissa ensimmäinen asiakastapaaminen on ollut vastaanotolla ja jatkotapaaminen etäyhteydellä. Tavoitteena asiakasystävällinen ja joustava palveluntarjonta sekä työntekijöiden osalta matkakustannussäästöt.
- seurataan näyttöön perustuvien menetelmien käyttöä (osavuosikatsauksien yhteydessä) ja koulutetaan uusia työntekijöitä menetelmien osaamiseen, kuten Cool Kids, IPT-N
- jatketaan yhteistyötä RRP-hankkeen kanssa jalkautuvien psykiatristen sairaanhoitajien projektissa nuorten mielenterveystyön osalta. Hanketyön pohjalta arvioidaan, miten jalkautuvat psykiatriset sairaanhoitajat tuottavat mielenterveystyötä lähipalveluna (yläkoulut sekä toisen asteen oppilaitokset) 60 % työpanoksella. Sairaanhoitajat tukevat mielenterveystyön kehittämistyötä johdon kanssa yhteistyössä määritetyllä tavalla, esimerkkinä ryhmätoimintojen kehittäminen ja toimintakäytänteiden yhtenäistämiseen käytettävien lomakkeiden työstäminen ja kirjaaminen. Pilotit jatkuvat 30.6.2025 saakka ja kehittämissyhteistyö 31.12.2025 saakka.

Talousarvion vahvistamisen jälkeen on muodostettu linjausta lasten ja nuorten perustason ostolääkäripalvelun kustannuksien kohdentamisesta perhekeskuspalveluihin, johon talousarviossa ei ole varauduttu.

Avokuntoutuksessa (fysio- toiminta- ja puheterapiassa)

- lisätään asiakasajoja neljään (4) - viiteen (5) asiakkaaseen / työpäivä/terapeutti.
- käynnistetään alueelliset lääkinnällisen kuntoutuksen työryhmät
- jatketaan yhteistyötä sote-keskuksen toimijoiden kanssa.
- seurataan hoitotakuussa (3 kk) pysymistä omavalvonnallisesti.
- hyödynnetään etävastaanottoa puheterapiapalveluissa.
- hillitään asiakaspalvelujen ostoja ja asiakkaat ohjataan pääosin omatuotantoon. Asiakaspalvelujen ostojen PSHVA-tasoinen kilpailutus käynnistyy kevään 2025 aikana.

RRP-hankkeen kanssa yhteistyössä kehitetään neurokirjon henkilöiden (4–29 v)

- palveluiden saatavuutta vahvistamalla ammattilaisten osaamista ja valmiuksia tuen antamisessa koulutusten, tukimateriaalien sekä tukipuhelimen kautta.
- tuetaan ryhmä- ja vertaistoiminnan käynnistämistä ympäri hyvinvointialueen palveluita
- verkostoidaan ammattilaisia esimerkiksi ADHD- hoitopolun jalkauttamisen kautta. Kehittämistoiminta painottuu universaalille tasolle ja varhaisen tuen kokonaisuuteen. Kehittämistoiminnassa huomioidaan uusi vammaispalvelulaki, jolloin vammaisia asiakkaita ei eriytetä, vaan yksilölliset tarpeet huomioidaan.

Perheiden sosiaalipalvelut

Perheiden sosiaalipalveluissa edistetään palvelujärjestelmän uudistusohjelmassa R3:een kirjattuja tavoitteita. Henkilöstön osaamista vahvistetaan

- palvelutarpeen arvioinnissa

Perhe- ja vammaispalvelut

- asiakassuunnitelman teossa
- Yhdessä-aika palvelun hyödyntämisessä ja toteutumisen seurannasta
- vanhemmuuden tukemisessa ja varhaisen tuen palveluiden tunnistamisessa ja hyödyntämisessä työssä

Perheiden sosiaalipalveluissa otetaan käyttöön yksi yhteinen asiakastietojärjestelmä Saga syksyllä 2025. Lapsiperheiden Yleinen-neuvontapalvelussa on ammattilaisille suunnattu konsultaatiolinja, joka jatkuu vuoden 2025 aikana. Ostopalveluiden omavalvonnan prosessia kehitetään. Tiedolla johtamisen ja palvelujen kehittämisen tukena käytetään rakenteellisen sosiaalityön tuomaa tietoa sekä tilastollista tietoa esimerkiksi asiakkuuksien määrien kehittymisestä kaikissa perheiden sosiaalipalveluissa.

Tärkeänä tavoitteena perheiden sosiaalipalveluissa on ehkäistä lastensuojelun ja muiden erityispalvelujen tarpeen syntymistä tarjoamalla perheille riittävää ja oikein kohdennettua tukea mahdollisimman varhain

Lapsiperhesosiaalityön asiakasohjaus ja arviointiyksikön puhelinpalvelun (yksi asiakasnumero) toimivuutta tarkastellaan takaisinsoittojärjestelmä OSCC- avulla viikoittain. Yleinen neuvonta – RRP- hanke on toiminnassa vuoden 2025 loppuun saakka. Hanketyöstä saatuja kokemuksia hyödynnetään lapsiperhesosiaalityön asiakasohjaus ja arviointiyksikön toiminnassa. Hanketyön kokemusten siirtosuunnitelma tuotetaan kevään 2025 aikana. Yleinen neuvonta siirtyy omaksi toiminnaksi joulukuun 2025 alusta alkaen.

Lapsiperhesosiaalityön asiakasohjaus ja arviointiyksikön palvelussa

- seurataan henkilöstön riittävyttä
- seurataan käsittelyaikoja (0–7 arkipäivää)
- seurataan saapuneitten vireilletulojen määrää, syitä sekä sitä, mihin ne johtavat
- seurataan puhelinliikenteen sujuvuutta ja saatavuutta
- jatketaan verkostoyhteistyötä sidosryhmien ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Ankkuri-tiimeissä työskentelevien sosiaalihuollon henkilöstön siirryttyä vuoden 2025 alusta Lapsiperhesosiaalityön asiakasohjaus ja arviointiyksikön palveluun lähdetään yhtenäistämään hyvinvointialueen Ankkuri-timien toimintaa alueellisesti yhteistyössä poliisin kanssa.

Perhesosiaalityön alueellinen yhtenäistämistyö jatkuu. Perhesosiaalityön kehittämistyöryhmän työ käynnistetään uudelleen alkuvuodesta 2025. Erityistä huomiota kiinnitetään työntekijöiden liikkuvuuteen ja asiakasaluiden tarkoituksenmukaiseen jakautumiseen.

Perhesosiaalityössä:

- arvioidaan palvelutarpeen arviointi –prosessin sijoittumista perheiden sosiaalipalveluissa.
- kiinnitetään huomiota sosiaalityöntekijöiden virkojen täyttämiseen, jotta avoimiin virkoihin saadaan tekijöitä. Rekrytointi-yksikön kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä.
- analysoidaan joulukuussa 2024 perhesosiaalityön työntekijöille tehdyn pito- ja vetovoimakyselyn tulokset ja tehdään tarpeenmukaisia muutoksia työntekijöitten ehdotusten pohjalta

Perhe- ja vammaispalvelut

- tavoitellaan asiakasmäärässä 55 erityisen tuen lasta/sosiaalityöntekijä.
- seurataan ja arvioidaan vähintään kuukausittain toimeentulotuen (ennaltaehkäisevä sekä täydentävä) myöntämisperusteiden kriteereiden toteutumista sekä yhtenäistetään alueellisia käytänteitä. Yhteistyötä tehdään lastensuojelun ja työikäisten palvelujen kanssa. Kolmella eri alueella on käytössä viikoittaiset toimeentulotukitiimit, joihin kaikki toimeentulotukipäätöksiä tekevät sosiaalityöntekijät eri toimialueilta osallistuvat tarpeen mukaan.
- vähennetään ostopalveluitten käyttöä ja palvelua tuotetaan omana tuotantona hyödyntämällä jo olemassa olevia verkostoja perheiden palvelutarpeissa.
- lisätään työntekijöiden kustannustietoisuutta käsittelemällä talouteen liittyviä asioita tiimien tapaamisilla.
- lisätään sosiaalityöntekijöitten ja -ohjaajien osaamista ja tietämystä perhepalveluista sekä muista perhekeskusverkostotoimijoista (kuntien, järjestöjen, seurakunnan ja sähköinen perhekeskus.) järjestämällä info-tilaisuuksia sekä perhekeskuksen että perhekeskusverkoston palveluista.
- lisätään perheiden tietoa saatavilla olevasta tuesta ohjaamalla sähköisen perhekeskuksen verkkopalvelukokonaisuuden hyödyntämiseen

Kotiin annettavissa palveluissa kiinnitetään huomiota ostopalvelujen vähentämiseen ja omatuotannon vahvistamiseen. Esihenkilöt seuraavat työntekijöiden suoran asiakastyön osuutta työajankäytössä. Tavoitteena on saada välittömän asiakastyön osuudeksi 55–60 %. Painopistettä pyritään siirtämään lapsiperheiden kotipalveluun ja varhaisen tuen perhetyöhön, jolloin perheet saavat tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Lapsiperheen kotipalvelussa työskentelee yksi alueellinen palveluesihenkilö, joka yhtenäistää toimintakäytänteitä lapsiperheiden kotipalvelun myöntämisperusteiden mukaisesti. Kaksi perhetyön perheohjaajaa muutetaan lapsiperheiden kotipalvelun sosiaaliohjaajan tehtäviksi kevään 2025 aikana. Samaan aikaan tarkastellaan, tulisiko nämä tehtävät muuttua viroiksi. Sosiaaliohjaajat koordinoivat kotipalvelujen järjestämistä perheille (oma tuotanto, palveluseteli), antavat palveluneuvontaa perheille, neuvovat ja ohjaavat verkostoja ja valmistelevat kotipalvelupäätöksiä palveluesihenkilön hyväksyttäväksi.

Lapsiperheiden kotipalvelussa

- seurataan asiakaslaskutuksen toteutumista koko alueella
- hyödynnetään palvelusetelin käyttömahdollisuutta asiakasohjauksessa
- selkeytetään ja määritetään sekä kotipalvelun että varhaisen tuen perhetyön toimintaa
- tiivistetään yhteistyötä neuvolan ja kuntien varhaiskasvatuspalvelujen kanssa
- sovitaan neuvolan terveydenhoitajien kanssa yhteiset käytänteet perheiden kotipalveluun ohjaamisessa mahdollisimman varhaisen tuen saamiseksi asiakkaille.
- työstetään varhaiskasvatuksen sosionomien kanssa yhdyspinnoissa tapahtuvaa työskentelyä.

Perhe- ja vammaispalvelut

- yhtenäistetään puhelinpalvelukäytänteitä ja sähköisen hakemuksen käyttöä suoraan palvelua hakeville asiakkaille vuoden 2025 aikana.

Myös perhetyössä kehitetään palvelujen koordinaatiota siten, että kaksi perhetyön perheohjaajan tehtävää muutetaan perhetyön sosiaaliohjaajan tehtäviksi. Sosiaaliohjaajat vastaavat koko alueen perhetyön ja ammatillisen tukihenkilötoiminnan tilausten käsittelystä (sisältäen sosiaalityöntekijöiden kanssa tehtävän yhteistyön ja palveluohjauksen) ja oman tuotannon mahdollisimman tehokkaan käytön yhteistyössä palveluesihenkilöiden kanssa. Uudistuksen tavoitteena on asiakkaiden tasalaatuisten palvelujen turvaaminen, oman tuotannon vahvistaminen ja ostopalvelujen vähentäminen sekä perhetyön esihenkilötyön tukeminen.

Perhetyössä

- vahvistetaan perhetyöntekijöiden menetelmällistä osaamista järjestämällä tarpeenmukaista koulutusta (esim. neurokirjoista 4–29 v.), jotta mahdollisimman vähän erityispalveluista tarvitsisi hankkia ostopalveluina
- hyödynnetään työntekijöille tuotettua toimintaohjetta kotiin annettavista palveluista
- vahvistetaan monitoimijaisen yhteistyön käyttöönottoa alueilla hyödyntämällä perheohjaajien työn tukena enemmän muiden palvelujen, esimerkiksi kasvatus- ja perheneuvonnan sekä lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen osaamista

Kasvatus- ja perheneuvonnassa osallistutaan valtakunnalliseen kehittämistyöhön ja seurataan aktiivisesti kasvatus- ja perheneuvonnan sisällöllistä ja rakenteellista kehitystä. Hyvinvointialuetasoinen yhtenäistämistyö jatkuu ja tavoitteena on yhtenäisesti toimivat kasvatus- ja perheneuvonnan prosessit vuoden 2025 aikana. Sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmiin siirrytään kokonaan helmikuun 2025 alusta alkaen. Alueelliset puhelinnumerot keskitetään viiteen numeroon kesään 2025 mennessä.

- selkeytetään palveluun ohjautumista ja pääsyä. Tavoitteena on, että kasvatus- ja perheneuvonnassa on tiivis (1–5 kertaa) ja tarpeenmukainen palvelujakso, jolloin pitkiä asiakkuuksia on vain poikkeustapauksissa.
- tuotetaan puhelinpalvelun kehittämissuunnitelma tavoitteena lisätä puhelinneuvontaa niin, että perheellä on mahdollisuus saada tukea tilanteeseensa jo puhelimitse.
- selkeytetään yhdyspintatyötä lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelujen, perhesosiaalityön, perhetyön ja lastensuojelun kanssa.
- yhtenäistetään jatkuvasti palvelutarpeen arvioinnin prosessia
- kehitetään ja yhtenäistetään asiakastyön kirjaamista sekä tilastointia.
- valmistaudutaan perheasiain sovittelun siirtymiseen kasvatus ja perheneuvonnan omaksi työksi. Kahdeksan uutta työntekijää koulutetaan perheasiain sovitteluun tammikuussa 2025.
- jatketaan ryhmätoimintaa esim. Info-ryhmiä vanhemmille tunnetaitoasioissa. Vanhempien ryhmiä järjestetään myös etäryhminä, jotta eri alueiden tietotaitoa voidaan hyödyntää koko alueella.
- hyödynnetään palvelujaksojen toteuttamisessa Käynti kerrallaan -näyttöön perustuvaa menetelmää, jossa perheen palveluntarvetta arvioidaan jokaisella käynnillä

Perhe- ja vammaispalvelut

Perheryhmäkoti-toiminnassa edetään vuosittaisen toimintasuunnitelman mukaisesti ja tehdään tiivistä verkostoyhteistyötä perhesosiaalityön, lastensuojelun, Perheryhmäkodin, Ryhmäkodin, Kuopion kaupungin kotoutumispalvelujen, työkäisten palvelujen sekä lasten ja nuorten edustajien kanssa. Yhteistyössä perheryhmäkodin kanssa kehitetään kuukausiraportointia ja yhteistyökäytänteitä. Myös omavalvontaa sekä palvelutarpeen arviointi- ja nuorten itsenäistymisprosessia kehitetään, jotta löydetään nuorten tarpeisiin parhaiten vastaavat palvelut.

Psykososiaalinen opiskeluhoito

Psykososiaalisessa opiskeluhoitoon toteutetaan yksilöllistä työtä ja vahvistetaan yhteisöllistä työtä oppilaitoksissa ja kouluilla lukuvuoden aikana sekä psykologi- että kuraattoripalveluiden osalta. Psykososiaalisessa opiskeluhoitoon seurataan kuukausittain sekä osavuositarkastuksien yhteydessä

- asiakaskäyntien määrää
- opiskelijamääriä (lukukausittain)
- palveluihin pääsyä (0–7 oppilaitoksen työpäivää)
- lakisääteisen mitoituksen toteutumista sekä psykologi- että kuraattoripalveluissa

Psykososiaalisessa opiskeluhoitoon

- valmistaudutaan Terapiatakuu voimaan astumiseen 1.5.2025 alkaen, joka tuo mahdollisesti osaamisen lisäämisen ja vahvistamisen tarpeita lyhytterapeuttisessa menetelmäosaamisessa.
- huomioidaan aikuiskoulutustuen lakkauttaminen 1.8.2024 jälkeen alkaviin uusiin opintoihin, jolla tulee olemaan vaikutusta ammatillisen koulutuksen opiskelijamääriin.
- valmistaudutaan Saga -asiakastietojärjestelmän käyttöönottoon elokuussa 2025.
- edistetään PegasosOMNI:n käyttöönottoa hyvinvointialueella. Lifecare on vielä käytössä Lapinlahdella, Joroisissa ja Varkaudessa.

Psykologipalveluissa

- jatketaan perhekeskuspalveluissa kehitettyä psykologikonsultaatio –mallia, jossa erityisopettaja on yhteydessä konsultoitavaan psykologiin oppimisvaikeuksien arvioinnin ja tuen suunnittelun osalta. Mallilla turvataan psykologiasiantuntemusta vaativat kiireelliset opiskeluhoitoon tehtävät mm. tutkimustarpeen arviot niillä oppilaitoksilla, joille ei ole saatu rekrytoitua psykologia.
- jatketaan huoltajille suunnattua psykologin puhelintuki-palvelua niillä kouluilla ja oppilaitoksilla, joissa on käytössä Konsultoivan psykologin malli.
- jatketaan psykologipalvelujen kuukausiterveys- sekä koulutuksen järjestäjille että huoltajille ja opiskelijoille

Perhe- ja vammaispalvelut

Pohjois-Savon hyvinvointialueella tarvitaan lakisääteisen mitoituksen mukaan psykososiaalisessa opiskeluhollossa psykologeja 49,2 htv opiskelijamäärään nähden (780 opiskelijaa/psykologi, opiskelijoita lukuvuonna 2024–2025 yhteensä 38 404). Psykologiresurssivaje on 19,15 htv (tilanne 2.1.2025). Resurssivajeen pienentämiseksi psykologipalveluissa

- pidetään rekrytointi aktiivisena ja hakuajat normaalia pidempänä, muttei jatkuvana.
- tehdään tiivistä yhteistyötä Rekrytointiyksikön asiantuntijoiden kanssa tavoitteena saada rekrytoitua avoimille tehtäville psykologeja.
- tarjotaan psykologiopiskelijoille palkallista 5 kuukauden mittaista harjoittelujaksoa.
- paikataan psykologipalvelujen vajetta ostopalveluilla, joiden käytöstä sekä asiakaspalvelujen ostoista (psykologin tutkimukset) että muiden palvelujen ostoista (lähityöskentely kouluilla, työvoiman vuokraus) laaditaan erilliset suunnitelmat ja niitä seurataan ja arvioidaan tarkasti. Ostoihin käytetään avoinna olevien tehtävien käyttämättömiä psykologipalkkavarauksia.

Kuraattoripalvelut tuotetaan omatuotantona. Kuraattorityövoiman saatavuus on erinomaista. Lakisääteinen mitoitus täyttyy (670 opiskelijaa/kuraattori, opiskelijoita lukuvuonna 2024–2025 yhteensä 38404), tällä hetkellä kuraattoritarve 57,3 htv. (31.12.2024)

Kuraattoripalveluissa työskentelee 5 vastaavaa kuraattoria: pohjoisella alueella 1, keskisellä alueella 3 sekä eteläisellä alueella 1. Vastaava kuraattoritehtävä on uusi tehtävä, jota seurataan ja arvioidaan osavuosikatsauksien yhteydessä.

Kuraattoreiden asiakastyö edellyttää läsnäoloa kouluilla ja oppilaitoksissa, joten etätyön tarve arvioidaan kriittisesti talvella 2025 aikana.

Perheoikeudelliset palvelut

Perheoikeudellisissa palveluissa jatketaan kevään 2025 aikana toimintamallien alueellista yhtenäistämistä esimerkiksi olosuhdeselvitysten laadinnassa ja selvitysten rakenteen yhtenäistämässä

- selkiytetään lausuntoja
- määritetään, mitä tahoja kuullaan ja millä kokoonpanolla selvitystapaamisia järjestetään ja kuinka monta kertaa tavataan/selvitys.
- yhdenmukaistetaan selvityksen, käräjäoikeuteen lähetettävän kirjallisen tuotoksen, sisältöä/rakennetta.

Elatussopimusten laadinnassa yhdenmukaistetaan

- tosite-käytäntöjä
- määritetään, kuinka pitkiä sopimuksia tehdään esim. tilanteissa, joissa elatusapu jää alle Kelan elatustuen

Perhe- ja vammaispalvelut

Noudatetaan asiakaspalautteiden pohjalta yksikössä tuotettua Hyvän asiakaspalvelun –opasta, jonka toteutumista seurataan ja arvioidaan.

Lastenvalvojen alueelliset resurssit tasataan yhden henkilötyövuosivähennyksen osalta, jonka toteutumista seurataan viikottaisissa palaverissa. Alueellisesti lastenvalvojen tarve alaikäisiä lapsia kohden on seuraava:

- Pohjoinen alue 2 lastenvalvojaa
- Keskinen alue 5,5 lastenvalvojaa
- Eteläinen alue 1,5 lastenvalvojaa.

Etävastaanottojen käyttöä lisätään mahdollisuuksien mukaisesti. Tavoitteena vähentää henkilöstön liikumista ja säästää aiheutuvia kuluja, kun palvelua pyritään tarjoamaan etäyhteyksin.

Lasten tapaamispaikkatoiminnassa

- laaditaan tapaamispaikkatoiminnan kehittämissuunnitelma yhdessä henkilöstön kanssa. Tavoitteena on vahvistaa ja kohdentaa olemassa olevien resurssien tehokkaampaa käyttöä kevään 2025 aikana

Perheoikeudellisissa palveluissa valmistaudutaan Saga asiakastietojärjestelmän osalta henkilöstön koulutuksiin sekä käyttöönottoon syksyllä 2025. Ennen varsinaisia koulutuksia osallistutaan Isteikin pilotoimaan Sagan vaikuttavuusarviointiin. Selvitystyön tavoitteena on perheoikeudellisten palveluiden näkyväksi tekeminen sekä Saga –asiakastietojärjestelmän vaikuttavuuden aloitustilanteen ja Sagan aiheuttaman muutoksen arvioiminen.

Lastensuojelun palveluyksikkö

Lastensuojelun toiminnassa on sitouduttu lastensuojelun systeemisen toimintamallin mukaiseen toimintaan, jossa keskeisessä osassa on perheterapeuttisen osaamisen hyödyntäminen lastensuojelun toiminnassa sekä työskentelyn suhdeperustaisuus. Digipalveluita voidaan ottaa lastensuojelun palvelutoiminnassa käyttöön soveltuvin osin ja palveluiden käyttöönotto käynnistyy vuoden 2025 aikana Oma Savo-alustan avulla etävastaanottoiminnan mahdollistamisella ja etäpalveluiden käytön toimintamallien määrittelyllä.

Palvelustrategisina lastensuojelun palvelutoiminnan tavoitteina on

- kehittää toiminnan asiakasturvallisuuden ja jatkuvuuden hallinnan edellytyksiä
- kehittää lastensuojelun toimintaa lapsen suojelun tarpeeseen perustuvana erityistason palveluna.
- palvelutoiminnan kehittäminen vastaamaan entistä paremmin yksilöllisiä sekä alueella ilmenevää palvelutarvetta.

Perhe- ja vammaispalvelut

Lastensuojelun palvelutoiminnan keskeisimmät kehittämiskohteet liittyvät toiminnan omavalvonnan ja laatutekijöiden parantamiseen sekä riittävien henkilöstöressurssien saatavuuden turvaamiseen. Palveluyksión toiminnassa omavalvonnan toimivuutta parannetaan edelleen omavalvonnan seuranta kehittämällä ja keskeistä toiminnan laatu perustan kehittämisessä on toimintaa alueella yhdenmukaisesti ohjaavien prosessien ja kriittisten toimintamallien kirjallisten kuvausten (ohjeet) sekä sovittujen toimintamallien toimeenpanon jatkaminen. Henkilöstön saatavuutta pyritään tukemaan lastensuojelutyön veto- ja pitovoimatekijöitä, kuten työn tukemisen rakenteita, kehittämällä.

Vuoden 2024 lopussa on käynnistetty Itä-Suomen yliopiston kanssa yhteisen sosiaalityön asiantuntijaresurssin suunnittelu vuosille 2025–2026; hyvinvointialueen toiminnassa asiantuntijatehtävän kokonaisuus muodostuu erityisesti osa-alueista osaamisen tuki, asiakasturvallisuus ja laatu, mikä osaltaan palvelee toiminnan palvelustrategista kehittämistä sekä sisällöllisiä tarpeita toiminnan vakiinnuttamiseksi. Hyvinvointialueen ja Itä-Suomen yliopiston yhteisenä tavoitteena on tehtävän yhteisresursoinnin kautta tiivistää hyvinvointialueen ja yliopiston välistä yhteistyötä erityisesti lastensuojelun sosiaalityön vaatiman osaamisen vahvistamiseksi myös osana sosiaalityön opintoja Itä-Suomen yliopistossa.

Lastensuojelun palveluyksión toiminnan kehittämisessä toiminnan vakiinnuttamista hyvinvointialueen toimintaympäristöön toteutetaan myös valittujen kehittämisprojektien avulla. Toiminnan vakiinnuttamiseen tähtäävien kehittämisprojektien avulla lastensuojelussa toteutetaan vuonna 2025

- suhdeperusteiseen toimintatapaan perustuvan systemisen lastensuojelun toimintamallin kehittämisprojekti, jossa toteutetaan systemisen lastensuojelun toimintarakenteiden vakiinnuttamista toiminnan vaatiman osaamisen ja resurssien ylläpitämiseksi
- lastensuojelun ympärivuorokautisten palveluiden kehittämisprojekti laitospalveluiden kokonaisrakenteen kehittämiseksi ja rakenteen mukaisten palveluiden sekä palvelutarvestaavuuden kehittämiseen

Vuoden 2025 aikana jo vahvistettuina kehittämisprojekteina käynnistetään lisäksi

- perhehoidon toimintamallien,
- perheen jälleenyhdistämisen velvoitteeseen vastaavan toiminnan ja toimintamallien sekä
- yksikkökohtaisen perehdytyksen kehittämisprojektit.

Pohjois-Savon hyvinvointialue toimii osatoteuttajana vuosina 2024–2026 toteutuvassa ryhmähankkeessa Matkalla riittävään vanhemmuuteen, jossa tavoitteena on moniammatillisen vanhemmuuden tuen vahvistaminen lastensuojelussa ja erityisesti 12-17-vuotiaiden kodin ulkopuolisten sijoitusten ennaltaehkäisyyn ja kestoon vaikuttamiseksi. Hankkeen päätoteuttajana toimii Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus ja muina osatoteuttajina hankkeessa toimivat Etelä-Savon ja Kainuun hyvinvointialueet. Hankkeella tavoitellaan erityisesti hyvinvointialueen omassa palveluverkostossa tapahtuvan monialaisen yhteistyön lisääntymistä vanhemmuuden tuen tarpeisiin vastaamisessa ja kodin ulkopuolisten sijoitusten palvelutarpeen vähentämiseksi.

Perhe- ja vammaispalvelut

Jo talousarviovuonna 2025 lastensuojelun palveluyksikön talouteen kohdistuu merkittäviä tuottavuustavoitteita, joiden edistäminen perustuu ensisijaisesti

- oman palvelutuotannon täysimääräisen hyödyntämisen kehittämiseen,
- harmonisaation tehostamiseen,
- palvelutoiminnan sisäiseen painopisteeseen vaikuttamiseen kodin ulkopuolisten sijoitusten määrään vaikuttamalla sekä
- lapsi- ja perhekohtaisen palvelutoiminnan oikea-aikaisuuden, hallittavuuden ja vaikuttavuusperustaisuuden kehittämiseen.

Edellä kuvatun mukaisesti tunnistettuna on, että kehittämistoimenpiteissä tulee erityisesti huomioida myös hyvinvointialueen omassa toiminnassa olevan osaamisen ja palveluiden täysimääräinen hyödyntäminen lastensuojelun tarpeessa olevien lasten ja perheiden tueksi sekä moniammatillisen yhteistyön ja palveluiden yhteensovittamisen vahvistaminen: tätä toteutetaan verkostotyön toimintamallien kehittämällä sekä yhteistyökumppanuuksien vahvistamisella. Myös verkoston riittävää tietämystä eri palvelutoimijoiden toiminnan perustehtävästä suhteessa yhteistyöhön, että vastuunjaosta osana verkoston toimintaa pyritään vahvistamaan.

Toimintavuoden aikana määritellään tarkempi toimenpidesuunnitelma sekä käynnistetään palvelurakennemuutos R3:n mukaisten tavoitteiden toimeenpano. Kansallisessa vertailussa Pohjois-Savossa lastensuojelun palvelutarvetta on keskimääräistä enemmän; palveluiden järjestämisen uudistusohjelman mukaisena tavoitteena kohonneeseen palvelutarpeeseen vaikuttamalla pyritään alentamaan lastensuojelun palvelun tarpeessa olevien 0–17-vuotiaiden suhteellista osuutta vastaavan ikäisestä väestöstä alueellisesti. Palveluiden järjestämisen uudistusohjelman mukaisina tavoitteina koskien lastensuojelun ympärivuorokautisia palveluita on palvelutarpeeseen vaikuttaminen niin ikään ennaltaehkäiseviä palveluita kehittämällä; asiakaspalveluiden ostojen tarpeisiin vaikuttaminen omaa palvelutuotantoa sekä laadullisesti kehittämällä, että määrällisesti lisäämällä sekä palveluiden yhteensovittamisen parantaminen. Perhehoidon palveluiden osalta arvioidaan ja selvitetään myös perhehoidon vaihtoehtojen toteuttamistapojen käyttöönottoa.

Pohjois-Savon alueella ilmenevään lastensuojelun ja siten myös viimesijaisimpien korvaavien palveluiden tarpeeseen vaikuttaa toteutuessaan myös hyvinvointialueen yleisen strategian sekä perhe- ja vammaispalveluiden järjestämisen uudistusohjelman R3 mukainen tavoite ennaltaehkäisevän toiminnan vahvistamisesta. Lastensuojelulain mukaisessa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2023–2025 on kuvattu lasten ja perheiden tukena hyvinvointialueella toimivan palveluverkoston toiminta ja suunnitelman päivittäminen käynnistetään vuoden 2025 aikana.

Lastensuojelun sosiaalityö- ja ohjaus

Lastensuojelun sosiaalityön ja -ohjauksen palveluissa vastataan lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun asiakaskohtaisen tuen ja palveluiden järjestämisestä asiakkaille, joilla on perhekeskuksen palveluissa toteutettavan palvelutarpeen arvioinnin perusteella arvioitu olevan

Perhe- ja vammaispalvelut

lastensuojelulain mukainen tuen tarve. Lastensuojelun sosiaalityön ja –ohjauksen tuen tarpeen säännölliseen arviointiin ja tukitoimien suunnitteluun liittyvällä toiminnalla on näin ollen myös keskeinen merkitys erityislainsäädännön mukaisten tuen tarpeiden oikea-aikaisessa tunnistamisessa sekä tarkoituksenmukaisten toimenpidevaihtoehtojen määrittelemisessä lapsen suojelun tarpeeseen vaikuttamiseksi. Lastensuojeluun liittyvien palvelutarpeiden tunnistaminen oikea-aikaisesti edellyttää myös lastensuojelun ja perhekeskuksen toiminnan yhteensovittamista, mitä toteutetaan palvelualueen sisäisenä kehittämistyönä.

Ensisijaisesti lasta ja vanhempia on tuettava lastensuojelun avohuollon tukitoimin: lastensuojelun sosiaalityön ja –ohjauksen omalla tuotannolla turvataan lakisääteiset sosiaalityön ja –ohjauksen palvelut hyvinvointialueella; perhetyön ja lapsiperheiden kotipalvelun palvelut tuotetaan lastensuojelulle lapsiperheiden kotiin annettavien palveluiden toiminnasta. Muilta osin lapsen kotona asumisen tueksi palveluiden ja tukitoimien järjestäminen perustuu lastensuojelulain mukaisten, hyvinvointialueen ja kunnan järjestämisen ennaltaehkäisevän lastensuojelun palveluiden järjestämiseen osana lastensuojelun työskentelyä sekä palveluiden hankkimiseen yksityisiltä. Lastensuojelun toiminnassa omaksi toiminnaksi muuntamisen tarkoituksenmukaisuutta ja kustannusvaikutuksia arvioidaan vuoden aikana ainakin lastensuojelun jälkihuollossa järjestettävien tukipalveluiden (itsenäisen asumisen tuki) osalta.

Lastensuojelussa kodin ulkopuolelle sijoitettuna on vuonna 2024 ollut kuukausittain keskimäärin 109 lasta avohuollon tukitoimena, 64 kiireellisesti sijoitettuna sekä 583 huostaanotettuna ja sijaishuoltoon sijoitettuna. Lastensuojelulain mukaisesti, kun lapsi on sijaishuollon tarpeessa, on sijaishuolto järjestettävä lapselle viipymättä. Kodin ulkopuolelle sijoitetuista noin 40 lasta on kuukausittain keskimäärin ollut sijoitettuna ammatillisiin perhekoteihin, 387 toimeksiantosuhteiseen perhehoitoon ja 278 lastensuojelun laitospalveluihin. Kaikista lastensuojelun asiakkaista kodin ulkopuolisen sijoituksen palveluiden piirissä on vuoden aikana noin 40 %; palvelutoiminnan sisäiseen painopisteeseen vaikuttamiseksi ja kodin ulkopuolisten sijoitusten tarpeeseen liittyvien palvelutarpeiden vähentämiseksi toteutetaan palveluiden oikea-aikaisuuden kehittämistä.

Lastensuojelun sosiaalityön ja –ohjauksen toiminnassa keskeisinä omavalvonnallisen seurannan kohteina on toiminnan lakisääteisyteen liittyvä jatkuvuuden hallinta, joka liittyy esimerkiksi lastensuojelulain mukaisiin asiakasmitoituksen, asiakassuunnitelman laatimisen sekä lapsen henkilökohtaisten tapaamisten velvoitteisiin. Velvoitteiden kannalta oleellista on lapsen asioista vastaavien sosiaalityöntekijöiden tehtäviin rekrytoitavan henkilöstön riittävän saatavuuden turvaaminen. Lapsen asioista vastaavilla sosiaalityöntekijöillä on vuonna 2024 ollut keskimäärin 27,6 lapsen asia vastattavanaan (toiminnan keskimääräinen kuormitusaste lakisääteiseen mitoitukseen peilattuna noin 92 %). Talousarviovuonna 2025 otetaan käyttöön yksi resurssisosaalityöntekijän virka, jonka käyttöönotolla pyritään kehittämään toimintamalleja sosiaalityön välttämättömien palveluiden saatavuuden turvaamiseksi erilaisissa väliaikaisissa tilanteissa, joissa olemassa olevat resurssit eivät ole täysimääräisesti käytettävissä. Välttämättömänä lähtökohtana lastensuojelun sosiaalityön toiminnassa on riittävän osaamisen ja jatkuvuuden turvaaminen: rekrytoinnissa pyritään näin ollen ensisijaisesti sosiaalityön virkojen vakinaiseen täyttöön veto- ja pitovoimaa edelleen kehittämällä.

Perhe- ja vammaispalvelut

Lastensuojelun sosiaalityön ja –ohjauksen toiminnassa on siirrytty keskitettyyn jälkihuollon toimintamalliin 1.1.2025 alkaen, jossa täysi-ikäisten, lastensuojelun jälkihuoltoon oikeutettujen nuorten asiat on keskitetty hyvinvointialuetasoisesti yhteen yksikköön; muutoksella tavoitellaan toiminnallisesti tarkoituksenmukaisinta palveluiden tuottamisen tapaa. Talousarviovuoden aikana keskitetyn jälkihuollon osalta toteutetaan jälkihuollon työskentelyyn liittyvien toimintamallien sekä resurssien käytön edelleen kehittämistä hyvinvointialuetasoisena toimintana.

Lastensuojelun sosiaaliohjauksen saatavuudessa hyvinvointialueella ilmenee vielä vaihtelua resurssien epätasaisen jakautumisen takia; sosiaaliohjauksen palvelutoiminnan kehittämistä haastaa myös tuotannon hyvin rajallinen resurssointi, vain noin 1 htv/138 asiakaslata ja jälkihuollossa 1htv/110 asiakasnuorta kohti. Hyvinvointialuetasoisesti myös lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien työnjako vaatii kehittämistä ja tästä toteutetaan STM:n Hyvän työn ohjelmaan lukeutuva pilotti lastensuojelun sosiaalityön ja –ohjauksen pohjoisen alueen toiminnassa. Kehittämistyön avulla tarkoituksena on selkeyttää myös sosiaaliohjauksen palveluiden roolia ja kohdentamista lastensuojelussa ja siten tarkentaa myös sosiaaliohjauksen resurssointiin liittyviä tarpeita.

Perheen jälleenyhdistämisen toimintamallien vahvistamiseksi hyvinvointialueen keskisellä alueella siirretään kahden perheohjaajan resurssi lastensuojelun keskisen alueen sijaishuollon yksikköön; kyseessä on perheenjälleenyhdistämistä tukevaan työskentelyyn keskittyneen perhetyön resurssin kohdentaminen toiminnallisesti tarkoituksenmukaisella sekä myös perheen jälleenyhdistämistyöskentelyn kehittämistavoitteita palvelevalla tavalla.

Lastensuojelun ympärivuorokautiset palvelut

Lastensuojelun ympärivuorokautisissa palveluissa vastataan hyvinvointialueella toimeksiantosuhteisen perhehoidon rekrytoinnin, valmennuksen ja tuen toteuttamisesta sekä hyvinvointialueen omien laitospalveluiden toiminnasta. Oman palvelutuotannon ohella kaikkia ympärivuorokautisia palveluita hankintaan myös yksityisiltä oman palvelutuotannon täydentämiseksi.

Perhehoidon tuottamiseksi hyvinvointialueella valmennetaan perhehoitajia lyhytaikaiseen perhehoitoon, pitkäaikaiseen perhehoitoon sekä sijaishoitajiksi. Toiminnassa on lyhytaikaisen perhehoidon päivystysrinki, jolla pyritään turvaamaan perhehoidon asiakaspaikkojen saatavuutta kiireellisissä ja tilapäisissä tarpeissa. Kuukausittaiseen palvelutarpeeseen peilaten toimeksiantosuhteisen perhehoidon osuus järjestetyistä ympärivuorokautisista palveluista on noin 55 %; perhehoidossa asiakaspalveluiden ostoja toteutetaan noin 1,5 miljoonalla eurolla vuosittain ja keskeisenä kehittämistarpeena on asiakaspalveluiden ostojen tarpeeseen vaikuttaminen omaa palvelutuotantoa kehittämällä ja lisäämällä sekä perhehoidon toteuttamistapoja kehittämällä. Perhehoidon tuki -yksikön toiminnassa vastataan myös lasten ja nuorten tukiperhehoidon palvelutuotannosta sekä lastensuojelun, että lapsiperheiden sosiaalipalveluiden tarpeeseen. Myös tukiperhehoidon tuottavuustavoitteena on palvelun kokonaiskustannuksiin vaikuttaminen omaa tuotantoa vahvistamalla suhteessa asiakaspalveluiden ostamiseen.

Perhe- ja vammaispalvelut

Lastensuojelun omina laitospalveluina hyvinvointialueella toimii neljä lastensuojelulaitosta Kuopiossa, Iisalmessa ja Varkaudessa. 28 asiakaspaikkaa on tarkoitettu 13–17-vuotiaille kodin ulkopuolelle yksin sijoitetuille lapsille; 7 asiakaspaikkaa tätä nuoremmille ja 6 asiakaspaikkaa toteutuu perhekeskityksissä lapsille yhdessä vanhemman/vanhempien kanssa. Lisäksi 7 asiakaspaikkaa kohdentuu 13–17-vuotiaille KYS Lainesairaalassa toimivassa erityisen vaativan integroidun hoidon lastensuojelulaitos Laineessa.

Hyvinvointialueella on omassa palvelutoiminnassaan 17 520 hoitovuorokauden vuosittainen maksimikapasiteetti; vuonna 2024 käytössä olleesta maksimikapasiteetista pystyttiin tuottamaan keskimäärin 80 % ja toteuttamaan noin 70 %. Omien lastensuojelulaitosten käyttöasteen nostaminen ja vakiinnuttaminen edellyttää paitsi asiakasohjauksen tehostamista ja palvelutarvestaavuuden parantamista, myös henkilöstön veto- ja pitovoimaan vaikuttamista erityisesti hyvinvointialueen pohjoisella alueella. Lisäksi toimenpiteitä tulee kohdentaa lastensuojelun laitospalveluiden sijasresursoinnin kehittämiseen ja osana tätä käydään läpi yhteensovittamisen mahdollisuudet keskitetyn akuutin sijaishallinnan kanssa. Lastensuojelulaitoksissa varallaolosopimukseen perustuvaa yöaikaisen toiminnan resursoinnin turvaamista jatketaan Kuopion ja Iisalmen alueen laitoksyksiköissä ja varallaolojärjestelyn seuranta ja arviointia jatketaan. Lastensuojelun laitospalveluissa omaan palvelutuotantoon on välttämättömyysperusteisesti esitetty korvausinvestoinnit lastensuojelulaitos Kinnulaa ja Mäntyrinteen perhetukikeskuksen Toukolan yksikköä koskien: tarkemmat tarveselvitykset käynnistetään kevään 2025 aikana. Talousarviovalmistelussa 2025 suunnitellusti Lastensuojelulaitos Laineen henkilöstöresursointia lisätään yhdellä ohjaajalla vuoden 2025 aikana.

Ympäri vuorokautisten palveluiden osalta parhaillaan on valmistelussa lastensuojelun ympäri vuorokautisten palveluiden hankinta yhteistyössä Sansian kanssa; tavoitteena on uuden sopimuskauden käynnistyminen 1.8.2025 lähtien ammatillisen perhehoidon, laitoshoidon ja erityisen huolenpidon palveluiden osalta. Vastaavasti vuoden 2025 aikana arvioidaan tarkemmin lastensuojelun laitospalveluiden vaativan tason sekä perhehoidon palveluiden kilpailuttamisen tarpeet.

Vammaispalveluiden toiminnan painopisteet

Vammaispalveluissa edistetään hyvinvointialueen strategian, palvelustrategian ja palvelujärjestelmän uudistamisohjelman mukaisia tavoitteita. Vammaispalveluiden palvelualueella vastataan vammaisten henkilöiden palveluista tilanteessa, joissa peruspalvelut eivät ole riittävät. Linjauksen mukaisesti vammaiset asiakkaat ohjataan ensisijaisesti käyttämään sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluja ja muita peruspalveluja tarvittavan tuen avulla, jolloin palvelujen integraatio toteutuu myös vammaisten osalta. Kuntouttava työote ohjaa työtä kaikissa yksiköissä. Asiakkaiden yhdenmukaisen toimintakyvyn arvioinnin pohjalta pyritään siihen, että jokaisilla on yksilöllisen tarpeen mukaiset palvelut toimiva palveluiden porrastus huomioiden. Kuntien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä erityisesti lasten loma-ajan toimintaan sekä aamu- ja

Perhe- ja vammaispalvelut

iltapäivätoimintaan liittyen. Yhteistyö on aktiivista vammaisneuvoston kautta sekä paikallisten toimijoiden kanssa mm. yhdistykset ja järjestöt sekä seurakunnat ja kunnat.

Vammaispalveluiden tavoitteena on tuottaa laadukkaita ja kustannustehokkaita palveluja asiakkaillemme, joten arvioimme asumisen ja päivä- ja työtoiminnan yksiköiden toimintaa asiakkaiden palvelutarpeen pohjalta. Asiakas- ja palveluohjausta kehitetään monialaisena integroituna palveluna. Digitaalisten palveluiden ja etäpalveluiden käyttöä vahvistetaan asiakkaiden arjen ja asioinnin tukena sekä palvelusuunnitelmien tai kuntoutussuunnitelmien päivityksessä ja verkostoneuvotteluissa.

Valtion kehittämisrahoituksen turvin kehitetään vammaispalveluiden toimintaa vielä vuonna 2025. Valtion kehittämisrahoituksella toteutetaan vammaispalveluiden palvelualueella kahdeksan hanketta.

- Asumisen ja laatutyön hankkeessa keskeisimpänä tavoitteena on luoda toiminnallisesti ja taloudellisesti kestävä palvelurakenne sekä palvelurakenteen keventäminen ja asumisen kokonaisuuden kehittäminen vastaamaan paremmin vammaisten henkilöiden tarpeita.
- Vammaispalvelujen osaamiskeskuksen palvelujen mallintaminen tuki –hankkeen tavoitteena on luoda yhtenäiset ja selkeät palveluprosessit toimialalla ja peruspalveluiden kanssa.
- Vammaispalvelulain uudistukseen valmistautumiseen liittyvässä hankkeessa, hanketyöntekijän tehtävänä on seurata ja tiedottaa lakiuudistuksen vaiheista ja vaikutuksesta viranhaltijatyöhön. Lisäksi hankkeen aikana laaditaan yhtenäisiä soveltamisohjeita palvelujen myöntämiskäytäntöihin.
- Vammaisten lasten loma-ajan hoidon sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan hankkeessa mallinnetaan toimintaa ja luodaan yhteistyökäytäntöjä palvelun toteuttamiseksi yhteistyössä kuntien sivistystoimen kanssa.
- HOP-keskuksen käyttöönottoprojektissa rakennetaan HOP-keskuksesta toimialojen rajat ylittävä, suunnitelmallisesti johdettu ja asiakkaita palveleva yksikkö.
- Vammaisten perhe- ja omaishoidon kehittämisen hankkeen tavoitteena on vammaispalveluiden omaishoidon ja perhehoidon palveluprosessien kehittäminen.
- Vammaispalveluiden ostopalvelu- ja palvelusetelitoiminnan hankkeessa tavoitteena on selkeyttää ja kehittää ostopalveluiden sopimushallinnan ja palvelusetelitoiminnan toimintamalleja ja prosesseja.
- Vammaisten asumispalveluiden ja päivätoimintojen digitaalisten palveluiden hankkeessa kartoitetaan kokonaiskuva digitaalisten palveluiden käyttömahdollisuuksista ja lähdetään kehittämään digitaalisten palveluiden käyttöönottoa palvelustrategian sekä taloudellisuus- ja tuottavuusohjelman mukaisesti.

Vammaispalvelukeskuksissa koordinoidaan ja järjestetään vammaisten asiakkaiden palvelut sekä oman palvelutuotannon että ostopalvelujen osalta. Vammaispalveluissa keskeisenä toiminnan painopisteenä on RAI-toimintakykyarvioiden käyttöönotto. RAI- arviointi on käytössä kaikissa asumisyksiköissä sekä päivätoiminnassa. Työntekijöiden RAI –arvioinnin osaamista ja arviointitiedon hyödyntämistä asiakkaan arjessa vahvistetaan ja lisätään monialaista arviointia.

Perhe- ja vammaispalvelut

Toimintakykyarvio RAI:n käyttöönottoa vahvistetaan edelleen vammaispalvelukeskusten sosiaalityössä ja sosiaaliohjauksessa ja arvioinnissa saatuja tietoja hyödynnetään asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnissa ja palveluiden suunnittelussa. Vahvistamme edelleen RAI –tiedolla johtamisen osaamista ja käyttöä koko palvelualueella.

Palvelualueemme strategian mukaisesti yhteistyössä vammaispalvelukeskusten sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen toimijoiden kanssa selvitetään ja kartoitetaan asiakkaidemme asumispalveluiden tarpeita sekä pitkäaikaisessa laitoshoidossa asuvien asukkaidemme asumisen uudelleen järjestelyjä silloin kun laitoshoidolle ei ole enää tarvetta. Asiakkaillemme tuotetaan palvelutarpeeseen nähden riittävät ja tarpeenmukaiset asumispalvelut.

Vammaispalveluissa lähdetään tarkastelemaan perhehoidon mahdollisuutta vammaisten asiakkaiden tilapäishoidon, omaishoidon ja kotiin vietävän palvelun (kiertävä perhehoitaja) järjestämisessä. Päivä- ja työtoiminnan sekä asumispalveluiden yhteistyötä ja henkilöstön yhteistyökäyttöä tiivistetään entisestään. Laaditaan kehitysvammaisten asiakkaiden itsemääräämisoikeuden tukemisen ja rajoittamisen ohje.

Vammaispalveluissa otetaan käyttöön yksi yhteinen sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmä, Saga, jonka käyttöönottoa on valmisteltu jo toimintavuonna 2024.

Vammaisten asumispalvelut

Vammaisten asumispalveluja järjestetään vammaisten henkilöiden tueksi siten, että jokaisella on mahdollisuus elää oman näköistä turvallista elämää omassa kodissa tai asumispalveluyksikössä. Erilaisten palveluiden ja arjen tukien kautta tuetaan ja vahvistetaan asiakkaiden elämänlaatua ja heidän omia voimavarojaan ja toimintakykyä. Vammaisten asumispalveluita järjestetään yli 1200 asiakkaalle. Asiakkaista 382 asuu omissa asumisyksiköissä ja 110 asiakasta on tuetun asumisen palveluiden piirissä. Yli 700 asiakkaalle asumispalvelut järjestetään yksityisen palveluntuottajan asumisyksiköissä ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa on tällä hetkellä Etelä-Savon hyvinvointialueella 50 asiakasta.

Asumisen palveluissa järjestetään erilaista asumisen tukea: lyhytaikaista ja tilapäistä asumispalvelua ympärivuorokautisena palveluasumisena, tuettua asumista asiakkaan omaan kotiin vietynä palveluna, yhteisöllistä / palveluasumista sekä ympärivuorokautista palveluasumista. Tämän lisäksi lyhytaikaista laitostuntoutusta ja pitkäaikaista laitoshoidon ostetaan Etelä-Savon hyvinvointialueelta.

Asiakkaiden toimintakyvyn ja palvelutarpeen mukaisesti asumispalvelujen tuottamisen painopistettä siirretään ympärivuorokautisesta palveluasumisesta tuettuun ja yhteisölliseen asumiseen. Tavoitteena on myös turvata riittävät tilapäishoidon asumispalvelut. Laitoshoidon järjestetään jatkossa vain erityisen tarpeen tai kuntoutuksen vuoksi. Tärkeä strateginen tavoite asumispalveluiden osalta on asumispalvelurakenteen monimuotoisuuden ja oman palvelutuotannon lisääminen.

Toimintavuoden 2025 keskeisimpänä toiminnan kehittämisen painopisteenä on luoda uusia toimintamalleja ja vahvistaa vammaisten henkilöiden kotiin vietävän / tuetun asumisen palvelun

Perhe- ja vammaispalvelut

sekä lisätä yhteisöllisen asumisen omaa palvelutuotantoa. Näiden toimien avulla pyritään ehkäisemään raskaampien asumispalveluiden tarvetta ja mahdollistetaan siirtyminen raskaammista palveluista kevyempiin asumispalveluihin. Yhdessä kiinteistöhallinnon kanssa lähdetään kartoittamaan olemassa olevista tai muusta toiminnasta vapautuvista kiinteistöistä sopivia ympärivuorokautisen palveluasumisen ja yhteisöllisen asumisen palveluiden toteuttamiseksi.

Kehitetään ja edistetään etäpalveluiden ja digitalisaation käyttöönottoa niille asiakkaille, jotka pystyvät hyötymään näistä järjestelmistä.

Koko hyvinvointialuetta koskevan omavalvontasuunnitelma asiakirjalle on tehty yhteinen pohja ja rakenne. Tätä pohjaa on muokattu vammaisten asumispalveluihin sopivaksi. Yksikkökohtaiset omavalvontasuunnitelmat ovat päivitetty 31.3.2025 mennessä.

Lääkkeiden koneellinen annosjakelu laajenee kilpailutuksen myötä koskemaan kaikkia vammaisten asumispalveluyksiköitä. Annosjakelun käyttöönotto parantaa osaltaan lääketurvallisuutta ja ohjaa lääkkeiden jakeluun kulunutta työaikaa välittömään asiakastyöhön.

Perhe- ja vammaispalveluiden asiantuntijalääkäriin ja asumisyksiköiden palveluesihenkilöiden ja alue-esihenkilöiden kanssa säännölliset kuukausittaiset tapaamiset lääkehoitoon, asiakkaiden terveydentilaan ja hyvinvointiin liittyen.

Vammaisten asumispalvelut siirtyvät akuutti sijaisvälityksen toiminnan piiriin alkuvuonna 2025. Tämä osaltaan tulee helpottamaan palveluesihenkilöiden työmäärää ja sijaisten tasapuolista jakautumista eri alueiden asumisyksiköihin.

Asumisyksikön henkilöstön osaamisen lisääminen mm. autismikirjon asiakkaiden ja haastavasti käyttäytyvien asiakkaiden ohjaamisessa.

Hyödynnetään osaamiskeskuksen eri asiantuntijoiden (lääkäri, psykologi, autismikuntoutusohjaaja, kommunikaatio-ohjaaja) osaamista tukemaan asumisyksiköissä asuvien asiakkaiden arkea.

Vammaisten lasten hoidollisten hoitorinkien, viisi hoitorinkiä, toiminnasta vastaaminen siirtyy 1.1.2025 ikääntyneiden palveluista vammaisten asumispalveluihin. Hoitorinkien työntekijät 6 vakituista ja 5 määräaikaista työntekijää siirtyvät vammaisten asumispalveluiden henkilöstöön.

Vammaisten avopalvelut

Uusi vammaispalvelulaki tulee voimaan 1.1.2025. Lakiin on kirjattu uusia subjektiivisen oikeuden piiriin tulevia palveluja kuten tuettu päätöksenteko ja erityinen osallisuuden tuki. Erityisen osallisuuden tuen kustannuksiin on varauduttu talousarviossa arvioimalla palvelun piiriin tulevaa asiakasmäärää. Tuetun päätöksenteon osalta vastaavaa arviointia ei ole ollut mahdollista suorittaa ja palvelusta syntyviä kustannuksia on vaikea ennakoida.

Hengityshalvauspotilaiden palveluiden järjestämistä siirtyy terveydenhuollolta sosiaalihuollolle. Terveydenhuollon järjestämistä hoitoringeistä luovutaan ja palveluista vastaa

Perhe- ja vammaispalvelut

hyvinvointialueen sosiaalityöksi kuten muidenkin vammaisten henkilöiden palveluista. Uudessa vammaispalvelulaissa käytetään uutta termiä hengityslaitteen varassa elävä henkilö. Hengityslaitteen varassa elävällä henkilöllä on oikeus saada taloudellista tukea ylläpitokustannuksiinsa silloin, kun hän ei ole terveydenhuollon laitoshoidossa. Hengityslaitteen varassa elävillä henkilöillä lain yleinen kolmen vuoden siirtymäaika säännös eroaa muista palveluista ja siirtyminen uuden vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin edellyttää hengityslaitteen varassa elävän henkilön omaa pyyntöä siirtymäaikana. Pohjois-Savon hyvinvointialueella hengityshalvauspotilaista kukaan ei ole ilmoittanut halustaan käyttää mahdollisuutta siirtyä 1.1.2025 vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin. Mahdollisen uuden hengityshalvauspotilaan palveluiden järjestämiseen varaudutaan, mutta talousarvioon ei pystytä arvioimaan palvelusta mahdollisesti aiheutuvia kustannuksia ennakoon.

Omaishoidontukeen varataan määrärahaa tiedossa olevan tarpeen mukaisesti. Määrärahaa on varattu uusille asiakkaille noin 300 000 €.

Vammaisten avopalveluille siirtyy ikääntyneiden palveluista vuoden 2025 alussa yhden hoitoringin toiminnasta vastaaminen. Hoitorinki on järjestetty ostopalveluna. Talousarviota laadittaessa ei ollut tiedossa hoitoringin siirtyminen avopalvelujen järjestämistä vastuulle, jonka vuoksi määräraha varauksista ei ole tehty. Vammaisten asumispalveluissa talousarvion suunnitteluvaiheessa asumispalvelujen ostoihin on hoitoringistä aiheutuviin kustannuksiin varattu 218 900 €.

Vammaispalvelukeskukset

Vammaispalvelukeskuksissa on tavoitteena työntekijöiden kollegiaalisen tuen ja yhdenmukaisen palvelutarpeen arvioinnin ja päätöksenteon vahvistamiseksi siirtymisen valmistelu alueellisesti keskitettyihin toimipisteisiin yhteistyössä tilahallinnon kanssa. Myös sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen työnjakoa selkeytetään. Perhehoidon ja omaishoidon päätöksentekoa keskitetään työntekijöiden osaamisen vahvistamiseksi ja päätöksenteon yhdenmukaistamiseksi.

Henkilökohtaisen avun painopistettä siirretään kalliista ostopalveluista palvelusetelin ja työnantajamallin piiriin. Selvitetään myös mahdollisuutta lisätä omia avustajia soveltuvan työn pankin kautta.

Lasten lyhytaikaishoitoa kotiin palvelua tarkastellaan ja ostopalvelujen sijaan tarjotaan perheille palvelua perhehoitona tai selvitetään mahdollisuutta käyttää ensisijaisia palveluita, kuten sivistystoimen järjestämää aamu- ja iltapäivätoimintaa tai hyvinvointialueen järjestämää ryhmämuotoista aamu- ja iltapäivähoitoa sekä loma-ajan hoitoa.

Vammaispalvelujen osaamiskeskuksen toiminnan kehittäminen jatkuu yhteistyössä eri toimialojen ja YTA-alueen kanssa. Integraatioon perustuvien uusien toimintamallien ja prosessien mallintaminen jatkuu edelleen vuonna 2025. Valmistellun YTA-sopimuksen perusteella tahdosta riippumattomasti erityishuoltoa ja siihen liittyviä arviointi- ja lausuntopalveluja ostetaan ensisijaisesti Etelä-Savon hyvinvointialueelta.

Perhe- ja vammaispalvelut

Henkilökohtaisen avun ja omais- ja perhehoidon keskuksen (HOP-keskus) palkkojen ja palkkioiden maksatuksessa siirrytään käyttämään hyvinvointialueen omaa Oima-järjestelmää ostopalvelun sijaan. Oima-järjestelmän sekä Hop-keskuksen toiminnan kehittämistä jatketaan.

Vammaisten päivä- ja työtoiminta

Työtoiminnassa on siirrytty ostopalvelujen sijaan palvelusetelin käyttöön. Myös autismpäivätoimintaa on siirtynyt ostopalveluista osittain palvelusetelillä järjestettäväksi. Osa kehitysvammaisten päivätoiminnan sopimuksista on sisältynyt palveluasumisen sopimukseen, jotka ovat kilpailutuksen yhteydessä päättyneet. Päivätoiminnan ostoissa siirrytään pääosin käyttämään jatkossa palveluseteliä. Uuden järjestämistavan kustannusvaikutuksia on vaikea ennakoida.

Etäpäivätoimintaa on aloitettu järjestämällä etäpäivätoimintatuokioita omien päivätoiminnan yksiköiden välillä. Digipalvelujen kehittämiseen on saatu valtion hankerahoitus sekä päivätoiminnan että vammaisten asumispalvelujen osalta. Hankkeen yhtenä painopisteenä on etäpäivätoiminnan pilotointi ja toiminnan laajentaminen ja kehittäminen. Etäpäivätoiminnalla parannetaan palvelun saatavuutta ja saavutettavuutta, monipuolistetaan palvelun sisältöä ja mahdollistetaan päivätoimintapalvelun tarjoaminen suuremmalle asiakasmäärälle.

Talouden tasapainon saavuttaminen

Perhepalvelut

Palvelualueen toimintaan kohdistuu vuonna 2025 merkittäviä tuottavuustavoitteita johtuen toimialalle palvelutoiminnan järjestämiseksi osoitettujen taloudellisten voimavarojen riittämättömyydestä vuoden 2024 perusteella ennakoituun palvelutarpeeseen ja kustannusten kehitykseen nähden. Erityisesti tuottavuustavoitteita kohdentuu lastensuojelupalveluihin, mutta taloussuunnitelmaa haastaa myös perhekeskuspalveluiden erityishenkilöstön vajeet mm. psykologipalveluissa, joita joudutaan kompensoimaan ostopalveluilla.

Perhekeskuspalveluissa talouden tasapainon saavuttamista haetaan ostopalvelujen vähentämisellä, joka vaatii oman palvelutuotannon vahvistamista ja tehostamista sekä palveluiden yhdenmukaistamista, yhteensä 5 606 887 €.

- Psykososiaalisen opiskeluhuollon lakisääteinen järjestämien psykologityön osalta on haasteellista ja lakisääteiseen oppilasmittoitukseen nähden vaje on n. 19 htv:tä. Rekrytointeja tehostetaan edelleen ja palvelutuotannossa yhdenmukaistetaan psykologisten tutkimusten arviointi ja vahvistetaan konsultoivan psykologin toimintamallia.

Perhe- ja vammaispalvelut

Psykologisia tutkimuksia ja psykologin työskentelyä kouluille hankitaan taloussuunnitelman mukaisesti. (1 691 730 €)

- Perhetyön ja lapsiperheen kotipalvelun palveluissa vahvistetaan asiakasohjauksen toimintamallin toimeenpanoa, oikea-aikaista palvelun järjestämistä ja vaikuttavuuden seurantaan, joilla pyritään vaikuttamaan ostopalvelun käyttöön. Myös oman tuotannon vahvistamista arvioidaan. (2 971 531 €)
- Perheille myönnettävien palveluiden myöntämiskäytänteitä yhtenäistetään ja vaikuttavuuden seurantaan perheiden sosiaalipalveluissa mm. Tukisuhdetoiminta vahvistetaan. Järjestöyhteistyötä vahvistetaan. (677 812 €)
- Avokuntoutuksen palveluissa arvioidaan oma tuotanto ja kehitetään ja yhtenäistetään palveluprosessit. (131 356 €)

Lastensuojelun palveluyksikössä taloudellisen tasapainon saavuttamisen toimenpiteet koskevat oman palvelutuotannon kehittämistä, palvelutarpeeseen vaikuttamista, palveluiden arvioinnin toimintakäytänteiden harmonisointia, palveluiden suunnittelua ja yhteensovittamista kehittämällä, yhteensä 9 168 404 €. Tuottavuustavoitteet kohdentuvat palveluihin seuraavasti:

- Asiakaspalveluiden ostojen tarpeeseen ja palvelujaksojen kestoihin pyritään vaikuttamaan ensikoti- ja perhekuntoutuspalveluissa (679 000 €). Em. palveluita järjestetään viimesijaisena vaihtoehtona lapsen yksin kodin ulkopuolelle sijoittamiseen nähden sekä sijaishuollon tarpeen välttämiseksi. Riskinä on kyseisiin palveluihin liittyvän palvelutarpeen ennakoimattomuus ja että vaihtoehtoisia palveluratkaisuja ei ole käytettävissä tai palveluiden yhteensovittamisen parantuminen ei onnistu esimerkiksi käytettävissä olevien henkilöstövoimavarojen rajallisuuden takia.
- Lastensuojelun laitospalveluissa asiakaspalvelujen ostojen tarpeeseen pyritään vähentävästi vaikuttamaan monin toimin. Riskinä on viimesijaisten palveluiden palvelutarpeen ennakoimattomuus, palveluihin liittyvä järjestämisvastuu subjektiivisen oikeuden perusteella sekä oman palvelutuotannon täysimääräistä hyödyntämistä edellyttävän henkilöstön saatavuuteen liittyvät haasteet sekä ennakoimaton kustannustason nousu. Tuottavuustavoitteet toteutetaan:
 - palveluiden painopisteeseen vaikuttamalla (palvelutarpeen väheneminen, 25 kokovuotista asiakasta a 440 e/vrk): 4 015 000 €
 - erityisen kalliiden laitospalveluiden asiakaspalveluiden tarpeeseen vaikuttamalla; toimenpiteenä oman palvelutuotannon täysimääräinen käyttö (erityisesti vaativan integroidun laitoshoidon palvelut), 5 kokovuotista asiakasta a 700 €/vrk: 1 277 500 €
 - parantamalla omien laitospalveluiden palvelutarvevastaavuutta ja tehokasta käyttöä, jolloin käyttöasteen nostaminen vaikuttaa asiakaspalvelujen ostojen tarvetta vähentävästi, 1000 hoitovuorokautta a 440 €: 440 000 €.
- Lastensuojelun avo-, sijais- ja jälkihuollon palveluissa toteutetaan asiakaspalveluiden ostojen tarpeen arvioinnin ja palveluiden käytön toimintamallien sekä taloudellisten avustusten käytön harmonisoinnin jatkamista: 1 415 750 €. Riskinä on palveluihin liittyvän palvelutarpeen ennakoimattomuus ja painopisteen siirron epäonnistuminen, jolloin tarve viimesijaisille korjaaville palveluille kasvaa.

Perhe- ja vammaispalvelut

- Ympäri vuorokautisten palveluiden ostot muilta hyvinvointialueilta ja kokonaiskustannuksiin vaikuttaminen perhehoidossa ja ammatillisessa perhehoidossa: 1 341 154 €. Riskinä on perhehoidon oman palvelutuotannon rajallisuus ja tästä johtuva asiakaspalveluiden ostamisen tarve sekä kustannustason nousuun ja palvelutarpeen kasvuun liittyvä ennakoimattomuus.

Toimintatuotot:

- Talousarvioon on huomioitu Lastensuojelulaitos Laineen vuonna 2024 käynnistynyttä toimintaa koskevaa myyntiä YTA-alueella yhteensä 1,5 paikan osalta kokovuotisesti, yhteensä 250 000 €.

Vammaispalvelut

Varpaisjärven päivätoimintayksikön ja Lapinlahden Jussinpihan toimintakeskuksen, jossa on toimivimmat ja esteettömät tilat, yhdistäminen on lautakunnan päätöksenteossa keväällä 2025. Yhdistämisellä ei ole henkilöstövaikutuksia. Asiakkaiden kuljetuskustannukset todennäköisesti nousevat yhdistämisen myötä. Varpaisjärven toimintayksikön toimitilavuokra jää pois.

Henkilökohtaisen avun ostopalveluita pyritään edelleen vähentämään etenkin kunnissa, joissa ostopalvelujen osuus on muihin järjestämistapoihin verraten määrällisesti suuri. Määräraha-varausta on siirretty ostopalveluista palvelusetelille ja työnantajamallin järjestämistavalle sekä ostopalvelujen määrärahaa on vähennetty. Tavoitteena on myös laajentaa henkilökohtaisen avun palvelua omana toimintana. Kustannussäästö on 400 000 €.

Riskinä sopeutumistoimen toteutumiselle on, että palvelusetelin tuottajia ei ole tarpeeksi vastaamaan asiakkaiden palvelutarpeeseen. Järjestämistavasta siirtyminen toiselle vaatii henkilöstöresurssia asiakkaiden palvelutarpeen tarkistamiseen ja mahdollisuutta työtehtävien priorisointiin, joka ei nykyisessä työtilanteessa ole välttämättä mahdollista.

Siirtyminen käyttämään hyvinvointialueen Oima-järjestelmää vähentää palveluna hankitun järjestelmän käyttökustannuksia noin 500 000 €.

Lasten lyhytaikaishoito kotiin palvelua rajataan välttämättömään hoitoon ja huolenpitoon niillä alueilla, joissa rajausta ei ole vielä tehty. Lisäksi selvitetään palvelun järjestämisen mahdollisuutta ensisijaisten palvelujen (aamu- ja iltapäivätoiminta) tai ryhmämuotoisena toimintana (aamu- ja iltapäivähoito ja loma-ajan hoito). Sopeutuksella saavutettava kustannussäästö 90 000 €.

Riskinä sopeutustoimen toteutumiselle on kuntien päätökset ensisijaisen palvelun, perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan, laajuuden muutoksista.

Perhe- ja vammaispalvelut

Vammaisten asumispalveluiden osalta taloutta on sopeutettu noin 3,932 milj. € osalta seuraavasti:

- Ympäri vuorokautista palveluasumista tuottava asumisyksikkö siirtyi 1.6.2024 uusiin tiloihin. Tämän muutoksen myötä yksikön asukaspaikkamäärä kasvoi 5 paikalla. Siirretään viisi asiakasta ostopalveluista omaan asumisyksikköön. Kustannussäästö 336 165 €.
- Etelä-Savon hyvinvointialueelta ostetusta pitkäaikaisesta laitoshoidon palvelusta siirretään 10 asiakasta toimintavuonna 2025 omissa ympärivuorokautisen asumisen yksiköissä vapautuviin asumispaikkoihin. Kustannussäästö 1 062 784 €
- Etelä-Savon hyvinvointialueelta ostetuista pitkäaikaisen laitoshoidon palveluista siirretään 10 asiakasta yksityiseltä palveluntuottajalta ostettuun ympärivuorokautisen palveluasumisen palveluun. Talousvaikutuksena huomioitu laitoshoidon hoivamaksun ja yksityisen palveluntuottajan hoivamaksun (erityisen vaativa hoiva) erotus 9–10 kk ajalta. Kustannussäästö 1 044 072,00 €
- Lisätään omaa palvelutuotantoa perustamalla uusi yhteisöllistä asumispalvelua tuottava asumisyksikkö. Ympäri vuorokautista palveluasumista tuottavista, ostopalvelut, asumisyksiköistä siirretään oman palvelutuotannon piiriin 10 asiakasta. Talousvaikutuksena huomioitu 9 kk yksityisen palveluntuottajan palvelumaksun ja omana tuotantona tuotetun palvelun erotus. Kustannussäästö 408 436, 00 €
- Lisätään omaa palvelutuotantoa perustamalla uusi ympärivuorokautista palveluasumispalvelua tuottava asumisyksikkö. Pitkäaikaisesta laitoshoidosta ja muista ostopalveluista siirretään oman palvelutuotannon piiriin 10 asiakasta. Talousvaikutuksena huomioitu 6–7 kk laitoshoidon palvelumaksun ja omana tuotantona tuotetun palvelun erotus. Kustannussäästö 1 080 401,00 €

Riskit vammaisten asumispalveluiden talouden sopeuttamistavoitteiden toteutumiseksi:

Kustannussäästöjen on arvioitu kertyvän pääosin 30 pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevan asiakkaan asumisen uudelleen järjestelyiden kautta. Tavoitteen onnistuminen edellyttää, että omista asumisyksiköistä vapautuu toimintavuonna 2025 10 asumispaikkaa eikä asumisyksiköihin ole tulossa akuutista ympärivuorokautista palveluasumista tarvitsevia uusia asiakkaita. Vaihtuvuus ympärivuorokautisen asumisen yksiköissä on vähäistä, sillä asiakkaat asuvat useimmiten koko elämänsä ajan, aikuisiästä vanhuuteen saakka, samassa asumisyksikössä. Tämän lisäksi meidän pitää löytää sopiva vapaa kiinteistö, johon voimme lähteä perustamaan uutta ympärivuorokautisen asumisen yksikköä, ja saada rekrytoitua sinne riittävä määrä henkilöstöä.

Vammaisten asumispalveluiden osalta on huomioitava, että hyvinvointialueella on ehdoton velvollisuus järjestää vammaisen henkilön asumispalvelu, mikäli asiakas täyttää laissa tai asetuksessa mainitut palveluedellytykset. Näin ollen palveluiden piiriin tulee vuosittain uusia asiakkaita ja kaikki heistä eivät tule sijoittumaan tuetun asumisen tai yhteisöllisen asumisen piiriin, vaan heille tulee järjestää ympärivuorokautista asumispalvelua. Uudet asiakkuudet lisäävät kustannuksia.

Perhe- ja vammaispalvelut

Perhe- ja vammaispalvelut
Tavoitteet/toimenpiteet

Organisaatiotaso	Suunnittelukauden tavoite	Mittarit	Tavoitetaso	Riskiartio	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
1PA210 Perhepalvelut	Perhesosiaalityön vaikuttavuuden vahvistuminen	Perhesosiaalityön suunnitelmallisen sosiaalityön asiakasmäärän suhde lastensuojelun asiakasmäärään.	Perhesosiaalityön asiakasmäärä kasvaa ja lastensuojelun asiakasmäärä alenee.	Perhesosiaalityön sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärät kasvavat suuriksi, jolloin perhesosiaalityössä suhdeperustainen tavoitteellinen työskentely ei mahdollistu ja työskentelyn vaikuttavuus heikkenee. Palvelussa ei ole lakisääteistä asiakasmittia.	<ul style="list-style-type: none"> • Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. • Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. • Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. • Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita • Tabus on tasapainossa.
1PL2130 Lapsiperheiden sosiaalityö- ja ohjaus	Perhesosiaalityön riittävä henkilöstöresurssi	Perhesosiaalityön asiakasmäärä/sosiaalityöntekijä, turvataan riittävät resurssit jotta perheille voidaan tuottaa oikea-aikaiset suhdeperustaiset ja palvelun tarvetta vastaavat vaikuttavat palvelut.	55 erityisen tuen tarpeessa olevaa lasta/ sosiaalityöntekijä (100%)	Perhesosiaalityön asiakkaiden suuri määrä ja rekrytointi haasteet sosiaalityöntekijä-virkoihin.	<ul style="list-style-type: none"> • Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. • Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. • Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. • Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita • Tabus on tasapainossa.
1PL2103 Neuvolapalvelut	Lasten hyvinvoinnin ja kehityksen varhainen tukeminen tarjoamalla 2-vuotiaiden lasten perheille ja erityisesti perheille, joilla on tapahtunut elämässä muutoksia, keskustelua ammattilaisen kanssa	Lapsetpuheeksi menetelmän ¹ käyttö 2-vuotiaiden lastenneuvola tarkastuksen yhteydessä (tarjotaan perheille mahdollisuutta keskusteluun)	90% ikäluokan perheille tarjotaan keskustelua ja 80 % perheistä käy keskustelun	Henkilöstön menetelmäosaamisen kattavuus jää liian alhaiseksi mm henkilöstövaihdokset. Perheet eivät hyödynnä tarjottua mahdollisuutta.	<ul style="list-style-type: none"> • Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. • Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. • Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. • Tabus on tasapainossa.
1PL2107 Lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut	Lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdetyön yksiköissä asiakkaan kuukausittainen hoitokäyntimäärä on 2-4 kertaa kuukaudessa	Asiakkaan kuukausittainen käyntimäärä LANU-yksikössä	Asiakkaalla 2-4 hoitokäyntiä kuukaudessa (90%)	Asiakkaiden hoitoa ei pystytä toteuttamaan hoidonpöytäkirjan mukaisesti, perustaso/erityistaso, asiakkaiden hoitoketjun toimittomuudesta johtuen ja asiakkaita jää hoitosuhteeseen väärään tasoon ja hoitajano kasvaa perustasolla.	<ul style="list-style-type: none"> • Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. • Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. • Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. • Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita • Tabus on tasapainossa.
1PL2170 Lastensuojelupalvelut	Lastensuojelun palvelutoiminnassa painopiste siirtyy kevyempiin ja ensisijaisiin palveluihin myös kodin ulkopuolisen sijoituksen palveluissa lapsen (0-17 vuotta) etu ja oikeudet huomioiden.	Perhehoidon palveluiden (toimeksiantosuhteinen ja luvanvarainen) ja lastensuojelun laitospalvelun suhde kaikissa kodin ulkopuolelle toteutuneissa lasten sijoituksissa.	Perhehoidon osuus kaikista kodin ulkopuolisen sijoituksen palveluista säilyy tai kasvaa. Elokuussa 2024: perhehoito yhteensä 54,8%, laitshoito 45,20 %	Perhehoidon palveluiden riittävä saatuutta ei pystytä turvaamaan.	<ul style="list-style-type: none"> • Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. • Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. • Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita • Tabus on tasapainossa.
1PL2170 Lastensuojelupalvelut	Lastensuojelussa kehitetään suunnitelmallista palvelutoimintaa ja avoimuuden tukitoimia siten, että edellytykset viimesijaisten tuen tarpeiden (kodin ulkopuolelle sijoittaminen) ennaltaehkäisylle vahvistuvat	Kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä kaikista lastensuojelun asiakkaana olevista lapsista.	aleneva (elokuu 2024 : 38%)	Tuen tarpeisiin ei kyetä vastaamaan oikea-aikaisesti: viimesijaisten palveluiden tarve lisääntyy.	<ul style="list-style-type: none"> • Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. • Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. • Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta. • Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. • Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita • Tabus on tasapainossa.

Perhe- ja vammaispalvelut

Organisaatiotaso	Suunnittelukauden tavoite	Mittarit	Tavoitetaso	Riski-arvio	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
1PL2170 Lastensuojelupalvelut	Lastensuojelussa on käytössä riittävät henkilöstövoimat ja osaaminen toiminnan laisääteisyysden sekä palveluiden saatuuden turvaamiseksi ja toiminnan jatkuvuutta voidaan hallita.	Lastensuojelun asiakasmitoituksen toteutuminen ja laillistettujen sosiaalityöntekijöiden osuus lapsen asioista vastaavien sosiaalityöntekijöiden tehtävissä.	1) Käytössä olevan resurssin riittävyys palvelutarpeeseen nähden. Huhtikuussa 2024 (THL) laskennallinen mittaus 27,7, ylittävien osuus 26%. Tavoite: aleneva. 2) Laillistettujen sosiaalityöntekijöiden osuus. Huhtikuussa 2024 (THL) 71%. Tavoite: nouseva.	Puutteet henkilöstön saatavuudessa johtavat rekrytoimien pitkittymiseen sekä lastensuojelun mukaisen asiakasmitoituksen ylläpitämiseen ja henkilöstön vaihtuvuuden ja korkean sijaiskelpoisten osuuden johdosta edellytykset jatkuvuuden hallinnalle heikkenevät.	<ul style="list-style-type: none"> Pohjissaavoisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita

Organisaatiotaso	Suunnittelukauden tavoite	Mittarit	Tavoitetaso	Riski-arvio	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
1PA220 Vammaispalvelut	Palvelujen järjestäminen perustuu yhdenmukaisesti arvioitun toimintakykyyn ja palvelutarpeeseen	RAI-toimintakykyarvioiden määrä vammaispalveluissa	Vähintään 700 toimintakykyarviointia / vuosi	Menetelmäosaaminen. Työkalun soveltuminen palvelutarpeen arviointiin	Palvelustrategia: Laadukas, laaja-alainen ja moniammatillinen palvelutarpeen arviointi
1PK2210 Vammaisten asumispalvelut	Asumispalvelujen rakenteen keventäminen	Vammaisten tuetun ja yhteisöllisen asumispalvelun asiakkaat	Tuetun asumisen asiakkaat vähintään 160 Yhteisöllisen asumisen asiakkaat vähintään 250	Erilaisten asumispalvelujen saatavuus ja sijoittuminen eri puolille hyvinvointialuetta	Palvelustrategia: Siirtää asumispalvelujen tuottamisen painopiste ympäri vuorokaudisesta palveluasumisesta muihin asumisen järjestelyihin.
1PK2210 Vammaisten asumispalvelut	Vammaisten pitkäaikaisen laitoshoidon vähentäminen	Vammaisten pitkäaikaisen laitoshoidon hoitopäivät	Hoitopäiviä enintään 17 000 vuodessa	Laitoshoidon jälkeisten asumispalvelupaikkojen saatavuus	Palvelustrategia: Erilaisten asumispalveluratkaisujen kehittäminen.
1PA220 Vammaispalvelut	Teknologisten ratkaisujen käyttöönotto vammaisten asumispalveluissa ja päivätoiminnassa	Virtuaalisen päivätoiminnan käyttöönotto Etähoivan käyttöönotto	Teknologiset ratkaisut otettu käyttöön	Teknologisten ratkaisujen ja sisällön luominen	Palvelustrategia: Digitaalisten palveluiden kehittäminen

Perhe- ja vammaispalvelut

Henkilöstö

Perhe- ja vammaispalvelut

Perhe- ja vammaispalveluiden toimialalla on henkilöstöä lokakuun 2024 tilanteen mukaisesti 1444, joista vakinaisia 1100 ja määräaikaisia 344. Perhepalveluissa on henkilöstöä 841, joista vakinaisia 658 ja määräaikaisia 183. Vammaispalveluissa on henkilöstöä 603, joista vakinaisia 442 ja määräaikaisia 161.

Perhe- ja vammaispalveluiden toimialan henkilöstön riittävyys ja saatavuus on heikentynyt voimakkaasti. Vaje koskee kaikkia ammattiryhmiä.

Perhepalvelut

Perhekeskuksen palveluyksikön osalta talousarviovaraukset sisältävät henkilöstöön liittyen seuraavat muutokset:

- Kahden sairaanhoitajan tehtävän lisäys 1.5.2025 terapiatakuun toimeenpanoon varautumisessa
- Opiskeluhuollon psykologien rekrytointiin 6,5 htv lisäys oppilasmäärämitoitukseen pääsemiseksi

Lastensuojelun palveluyksikön osalta talousarviovaraukset sisältävät henkilöstöön liittyen seuraavat muutokset:

- Lisäyksenä resurssisosaalityöntekijä, 1htv: sosiaalityön palveluiden saatavuuden turvaaminen lakisääteisesti; noin 60 000 €.
- Lisäyksenä sairaanhoitaja, lastensuojelulaitos Laine, 1 htv: lastensuojelulaitoksen toiminnan edellyttämän henkilöstön turvaaminen lastensuojelulain mukaisesti; noin 40 000 €
- Huomioituna ohjaajan tehtävän muuttaminen sairaanhoitajaksi, lastensuojelulaitos Taskukello, 1 htv: lastensuojelulaitoksen toiminnan edellyttämän henkilöstön turvaaminen lastensuojelulain mukaisesti

Lisäksi talousarviovuoden aikana määrärahojen siirtona perhepalveluiden palvelualueen sisällä toteutetaan kahden perheohjaajan resurssin siirto lastensuojelun keskisen alueen sijaishuollon yksikköön, noin 80 000 €. Lisäksi toimialan sisäisenä määrärahojen siirtona toteutetaan sosiaalityön asiantuntijaresurssin käyttöönotto vuosille 2025–2026 yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston kanssa (Hyvinvointialueen osuus 50 %).

Lastensuojelun palvelutoiminnan osalta talousarviovuoden henkilöstöbudjetoinnissa ei ole pystytty huomioimaan loppuvuoden 2024 aikana toteutuneita palkkauksellisia muutoksia, tehtävän vaativuuden arviointiin perustuen, Lastensuojelulaitos Laine tai vuoden 2025 aikana rekrytoitavalle henkilöstölle maksettavia uusia työkokemus- tai henkilökohtaisia lisiä. Lisäksi määrärahavaroituksissa ei ole voitu huomioida mahdollisia pidempiaikaisia sijaistarpeita; esim. pitkien sairaspöissaolojen tai palkallisen perhevapaan ajaksi lakisääteinen mitoitus tulee sosiaalityön ja laitospalveluiden toiminnassa turvata.

Perhe- ja vammaispalvelut

Vammaispalvelut

Vammaispalvelujen palvelualueen sisällä tehdään tarvittaessa resurssisiirtoja; erityisesti asumisyksiköiden henkilöstöresurssin kohdentumista tarkastellaan asiakkaiden RAI toimintakykyarvioiden pohjalta ja henkilökuntaresurssia siirretään yksiköiden välillä tai kohdennetaan kotiin vietävään tuetun asumisen palveluun. Tavoitteena on henkilöstöresurssin optimaalinen käyttö, jolloin huomioidaan myös asumisyksiköiden ja päivätoimintayksiköiden henkilökunnan yhteiskäyttö.

Omien henkilökohtaisten avustajien resurssiin voidaan ottaa vastaan PSHVAN soveltuvan työn pankista uusia työntekijöitä, jolloin voidaan vähentää henkilökohtaisen avun ostopalvelujen tarvetta.

Talousarviossa olevat henkilöstömuutokset vammaispalvelujen osalta

Uuden vammaispalveluin aiheuttamaan työmäärän lisääntymiseen varaudutaan vammaispalvelukeskuksissa kahden uuden sosiaalityöntekijän viralla 1.4.2025 alkaen.

Yhden lääkärin resurssi siirtyy erityispalveluista vammaispalvelujen osaamiskeskukselle.

Vammaisten asumispalveluyksiköiden, Kahvimylly, Paavon ja Liisan koti, Päivänkierto, ja Peippola henkilöstöresurssi kasvaa 9 ohjaajalla. Ympäri vuorokautista asumispalvelua tuottavien yksiköiden ja lasten tilapäishoitoa tuottavan asumisyksikön asiakasrakenne on muuttunut siten, että henkilöstöresurssin lisäys on välttämätöntä turvallisen hoidon ja hoivan järjestymiseksi. Tämän lisäksi asumisyksikkö Päivänkierron asukaspaikkaluvun kasvu viidellä vaatii lisää henkilöstöresurssia. Lasten hoitorinkien järjestämistä vastuun siirtyessä vammaispalveluihin siirtyy henkilöstöä 6 vakinaista ja 5 määräaikaista työntekijää.

Talouden sopeuttamistoimenpiteet (yhteisöllisen asumisen yksikkö 10 asiakkaalle ja ympärivuorokautisen asumisen yksikkö 10 asiakkaalle) vaatii henkilökuntaresurssit, mikä tuodaan päätettäväksi talousarviovuoden aikana.

Yhteistoimintaneuvotteluissa tulleet muutokset henkilöstöön

Perhepalvelut

- Tukipalveluissa siirtyminen Pohjois-Savon hyvinvointialueen linjaamaan toimintamalliin ja omasta tukipalveluhenkilökunnasta luopuminen: perhepalveluissa kahden laitoshuoltajan tehtävän lakkaaminen
- Lähiesihenkilötyön tiivistämisessä; perheiden terveystalouksissa kahden palveluesihenkilön, perheiden sosiaalipalvelussa yhden johtavan sosiaalityöntekijän ja perhehoidon tukiyksikön johtavan sosiaalityöntekijän virkojen lakkauttaminen
- Palvelutuotannossa yhden lastenvalvojan viran lakkauttaminen, kouluterveydenhuollon terveydenhoitajan ja yhden kasvatus- ja perheneuvonnan psykologin ja osastosihteerin tehtävien vähentäminen sekä kahden psykologin tehtävän muuntaminen sairaanhoitajan tehtäväksi lasten ja nuorten perustason mielenterveyspalveluissa

Perhe- ja vammaispalvelut

Vammaispalvelut

- Tukipalveluissa siirtyminen Pohjois-Savon hyvinvointialueen linjaamaan toimintamalliin ja omasta tukipalveluhenkilökunnasta luopuminen: vammaispalveluissa yhden ravitsemushuoltajan ja viiden toimitilahuoltajan tehtävien lakkaaminen
- Lähiesihenkilöiden määrän tarkastelu suhteessa henkilökunnan määrään: vammaisten asumispalveluissa yhden palveluesihenkilön viran vähennys ja Latukadun yksikön johtamisen uudelleen järjestely
- Palvelutoiminnan organisoituminen kolmelle alueelle viiden alueen sijaan: vammaisten päivä- ja työtoiminnassa kahden palveluesihenkilön virkojen vähennys ja vammaispalvelukeskusten osalta yhden johtavan sosiaalityöntekijän viran vähennys sekä johtamisen uudelleen organisointi kolmen alueen mukaisesti
- Johtamisen tukirakenteet: lisätään koordinaattorin virka lasten aamupäivä- ja iltapäivätoimintaan ja loma-ajan hoitoon sekä asiantuntijasosiaalityöntekijän virka vammaispalvelukeskusten yksikköön